

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ОРГАНІВ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

*«Наркобізнес: сучасні
глобалізаційні процеси»*

(28 лютого 2020 року, м. Дніпро)

Дніпро
Видавець Біла К. О.
2020

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (протокол № 7 від 05 березня 2020 р.)

Упорядник:

Корогод С.В. – викладач кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Оргкомітет:

Обшалов С.В. – кандидат юридичних наук, доцент (голова); **Примаченко В.Ф.** – кандидат юридичних наук, доцент (заступник голови); **Шаблистий В.В.** – доктор юридичних наук, доцент; **Хашев В.Г.** – кандидат юридичних наук, доцент; **Людвік В.Д.** – кандидат юридичних наук; **Березняк В.С.** – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Оргкомітет не завжди поділяє погляди авторів публікацій. За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних імен, географічних назв, а також розголошення фактів, що не підлягають відкритому друку, тощо відповідають автори публікацій.

Н 43 **Наркобізнес: сучасні глобалізаційні процеси** : матер. Регіонал. наук.-практ. семінар. (28 лютого 2020 р., м. Дніпро). – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 68 с.

Регіональний науково-практичний семінар «Наркобізнес: сучасні глобалізаційні процеси» присвячено актуальним проблемам профілактики вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів та боротьбі з їх незаконним обігом. У збірник семінару увійшли матеріали з питань кримінальної відповідальності за злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів в Україні, пропаганди та профілактики наркотизму в глобальній мережі Internet, легалізації медичної марихуани в Україні, питання запобігання злочинів у сфері обігу наркотичних речовин, які вчиняються неповнолітніми тощо.

ЗМІСТ

Анісімов Дмитро Олексійович	Актуальні питання використання допінгу та наркотичних речовин у сфері спорту	5
Березняк Василь Сергійович	Щодо розуміння заходів щодо запобігання наркозлочинності	7
Біденчук Тетяна Миколаївна	Щодо питання незаконного продажу наркотичних засобів та психотропних речовин	9
Білюк Катерина Іванівна	Криміналістична характеристика перевезення та збуту наркотичних засобів	11
Бучко Марина Олегівна	Актуальні питання кримінальної відповідальності за злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів в Україні	14
Горелік Дар'я Сергіївна	Профілактика наркотизму в глобальній мережі Internet	17
Карман Василь Васильович	Стан сп'яніння як ознака суб'єкта злочину, передбаченого ч. 1 ст. 338 КК України	21
Комісаров Артем Сергійович	Окремі питання кваліфікації примушування давати показання, поєднаного із використанням наркотичних засобів	25
Корогод Світлана Володимирівна	Кримінальна відповідальність за умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством, вчинене в стані наркотичного сп'яніння	27
Лозицький Максим Павлович	Проблема контрабанди наркотичних засобів в Україні та зарубіжних країнах	30
Марищенко Яна Сергіївна	Деякі аспекти визначення злочинів, які передбачені ст. 315 КК України, вчинених за допомогою інтернет-ресурсів	33
Марочко Кирило Сергійович	Деякі особливості запобігання злочинів у сфері обігу наркотичних речовин, які вчиняються неповнолітніми	35

Олексенко Володимир Григорович	До питання про інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової протидії незаконному обігу наркотичних засобів підрозділами кримінальної поліції	38
Рева Олександр Іванович	Кримінальна відповідальність за злочини у сфері незаконного обігу наркотиків	42
Рец Віолетта Володимирівна	Легалізація медичної марихуани в Україні: за і проти	45
Рудницька Кароліна Сергіївна	Запобігання злочинів, які вчиняються неповнолітніми у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів	48
Старусьова Альвіна Михайлівна	Інтернет та інші засоби масової інформації як фактор, що сприяє наркотизації населення. запобігання наркозлочинності в інтернеті	51
Темрієнко Наталія Володимирівна	Протидія наркозлочинності на прикладі зарубіжного досвіду	54
Хашев Вадим Георгійович	Статеві-вікові характеристики осіб, які вчиняють організацію або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів	57
Циганок Дарья Сергіївна	Наркотики як проблема серед молоді	61
Цой Ангеліна Едуардівна	Актуальні проблеми протидії та запобіганню рецидивам злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків в Україні	64

Анісімов Дмитро Олексійович,
викладач кафедри спеціальної
фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДОПІНГУ ТА НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН У СФЕРІ СПОРТУ

В наш час спорт високих досягнень напряду залежить від використання допінгу та наркотичних речовин. Спорт перетворюється від ідеальної концепції П'єра де Кубертена в гонку лабораторій по виготовленню еліксирів для топових спортсменів. Це стосується кожного виду спорту, починаючи від важкої атлетики для нарощування сили, до шахів для покращення мозкової діяльності.

Наразі кримінальна відповідальність за вживання допінгу в Україні відображена частково. Згідно ст. 323 Кримінального кодексу України злочинним вважається спонукання неповнолітніх до застосування допінгу. Однак вживання допінгу повнолітніми не криміналізоване.

Допінг (від англійського *dope* – наркотики). Спочатку під допінгом розумілося використання субстанції, яка штучно підвищує ефективність виступу на змаганнях. Пізніше під допінгом стали вважати введення в організм людини будь-яким шляхом речовини, чужої цьому організму, будь-якої фізіологічної субстанції в ненормальній кількості або якої-небудь речовини неприродним шляхом для того, щоб штучно і нечесно підвищити результат спортсмена під час виступу на змаганнях [1, с. 57].

Згідно огляду засобів масової інформації Міжнародний олімпійський комітет застосував санкції до 11 олімпійських спортсменів з України. З них: 8 спортсменів за використання туріноболу та по одному спортсмену за використання естенону, оксандролону та метилтестостерону.

Основна дія туріноболу, як загальноживаного препарату серед професійних спортсменів, передбачається в посиленні процесу обміну і вироблення речовин, які необхідні для побудови органічних тканин. Через це їх ще називають будівельними гормонами [2, с. 53].

Андрогенні анаболічні стероїди (ААС) до яких відноситься турінобол, скорочують час котрий необхідний для здобуття певного рівня фізичної підготовленості. Вони допомагають подолати так званий «бар'єр», котрий час від часу виникає у спортсменів високого рівня. Даний аспект, і є «забороненим яблуком» котрий в багатьох випадках, і вибирають спортсмени з великими

амбіціями, котрі бажають великих спортивних досягнень. Однак, вони не завжди можуть передбачити можливі негативні наслідки.

Синтетичні похідні тестостерону при потраплянні в організм впливають на гіпоталамус і гіпофіз, пригнічуючи виділення ними гормонів, а також викликаючи припинення вироблення тестостерону. Призводять до порушень функції серцево-судинної системи, ураження печінки, психічних порушень, безпліддя (у чоловіків), передчасного припинення росту у дітей та юнаків, розвитку злоякісних пухлин. Після виходу з організму синтетичних стероїдних препаратів природні функції організму можуть не відновитися [3, с. 43].

Згідно забороненого списку Всесвітнього антидопінгового агентства (WADA) на 2020 рік до заборонених речовин відносяться кокаїн, гашиш та марихуана, але заборона їх використання розповсюджується тільки на змагальний період. Кокаїн використовується спортсменами для зняття болювого синдрому, прискореного нарощування м'язів та підвищення витривалості.

З початку XIX ст. кокаїн давали біговим коням наряду із стрихніном для покращення витривалості. Вже тоді, спортсмени домовлялися з противником про результати змагань з метою отримання незаконного прибутку.

Згідно огляду засобів масової інформації можемо виділити наступних знаменитих спортсменів світового рівня котрі вживали кокаїн. Серед них футболісти Дієго Марадона, Адріана Муту, Пол Гаскойн; тенісисти Мартіна Хінгіс, Ден Еванс, Рішар Гаске; боксери Майк Тайсон та Тайсон Ф'юрі. І це далеко не повний список.

Наразі проблема допінгу та наркотичних речовин, як протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань вносить свої реалії на міжнародну арену. Вони ставлять під загрозу принцип етики, чесної гри та здоров'я спортсменів. Вважаємо, що криміналізація вживання допінгу повнолітніми та заборона Всесвітнім антидопінговим агентством вживання спортсменами наркотичних засобів не тільки на змагальний період, а й на весь час професійної кар'єри, зможуть покласти шлях на якісно новий етап розвитку спорту.

Бібліографічні посилання

1. Воліков Г.О. Аналіз практики застосування статті 323-ї Кримінального кодексу України «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу»: деякі аспекти. *Вісник Одеської адвокатури*. № 3. 2016. С. 57-64.

2. Свистильников А.Б., Руднев С.М. Противодействие незаконному обороту сильнодействующих веществ и биологических активных добавок: проблемы и пути решение. *Проблемы правоохранительной деятельности*. №1.

2013. С. 52-57. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/protivodeystvie-nezakonnomu-oborotu-silnodeystvuyuschih-veschestv-i-biologicheski-aktivnyh-dobavok-problemy-i-puti-resheniya> (дата звернення 08.02.2020).

3. Гунина Л. Анаболические агенты в спорте: механизм допингового действия и побочные эффекты. *Наука в олимпийском спорте*. № 4. 2015. С. 39-48. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NOS_2015_4_6.pdf (дата звернення 08.02.2020).

Березняк Василь Сергійович,
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

ЩОДО РОЗУМІННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ

На сьогодні одним із документів, що регламентує державну політику у сфері наркотиків є Стратегія державної політики щодо, наркотиків на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 року № 735.

В той же час в даній стратегії відсутнє поняття запобігання наркозлочинності, хоча і містить окремий розділ, що визначає заходи профілактики наркозлочинності та запобігання незаконному вживанню наркотиків, та боротьби з незаконним обігом наркотиків [1].

В Концепції реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2002-2010 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.01.2002 року № 26. На відміну від Стратегії в Концепції було передбачено низку пріоритетних напрямів боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а саме:

1. Взаємодія з відповідними органами зарубіжних країн у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

2. Попередження та виявлення порушень законодавства у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, боротьба з

корупцією у цій сфері, запобігання надходження в незаконний обіг наркотичних (психотропних) лікарських засобів та прекурсорів з хіміко-фармацевтичних та хімічних підприємств, а також недопущенню використання обладнання підприємств, установ та організацій для незаконного виготовлення наркотичних засобів або психотропних речовин.

3. Запобігання та викриття злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також злочинів, вчинених ґрунті наркоманії.

4. Постійний моніторинг сучасної наркотичної ситуації і розроблення на його основі відповідних превентивних заходів та коригування тактики їх реалізації, удосконалення інформаційно-аналітичної роботи, профілактика та підвищення ефективності боротьби зі злочинами пов'язаними з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, тощо [2].

В той же час ми можемо говорити тільки про пріоритетні напрями боротьби з наркозлочинністю, а не за заходи запобігання наркозлочинності, що повинні бути відображені в програмах або планах з конкретними виконавцями.

Якщо говорити про глобазіційні процеси, які відбуваються в напрямку наркозлочинності, то важливим моментом є міжнародне співробітництво у сфері боротьби з наркозлочинністю, а саме інтеграції України у світовій інформаційний простір, обмін інформацією з питань боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

В Стратегії передбачено розділ міжнародне співробітництво, але тільки один пункт стосується міжнародного співробітництва у сфері боротьби з наркозлочинністю, а саме, що держава підтримує міжнародне співробітництво в боротьбі з незаконним обігом наркотиків стосовно зменшення обсягу пропонування та зниження попиту на наркотики, що знаходяться в незаконному обігу, у тому числі подолання негативних наслідків від їх вживання, удосконалює обмін оперативно-аналітичною інформацією і розроблення спільних стратегій щодо наркотиків [1].

Отже, існує необхідність у розробленні програми щодо запобігання наркозлочинності з урахуванням конкретних заходів запобігання та виконавців, а також врахування міжнародного співробітництва з огляду на глобалізаційні процеси, що відбуваються у цій сфері.

Бібліографічні посилання

1. Стратегія державної політики щодо, наркотиків на період до 2020 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 року № 735. (дата звернення: 6.03.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-%D1%80>.

2. Концепція реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2002-2010 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.01.2002 року № 26. (дата звернення: 6.03.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1808-2010-%D1%80>.

Біденчук Тетяна Миколаївна,
курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Пиріг Ігор Володимирович
*професор кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
доктор юридичних наук, доцент*

ЩОДО ПИТАННЯ НЕЗАКОННОГО ПРОДАЖУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

Наркотики – найбільша проблема не тільки нашої держави, але й всього світу. За статистичними даними в Україні близько 340 тисяч осіб, які вживають наркотики шляхом ін'єкції. Але, за даними громадських організацій, кількість споживачів наркотиків значно більша. Це зумовлено різноманітністю наркотичних засобів, які можливо вживати у формі таблеток, порошоків тощо.

Не менш суспільно-небезпечним є вживання аптечних лікарських засобів, які містять у своєму фармакологічному складі містять наркотичні речовини. До таких препаратів можна віднести: кофекс; терпінкод; субутекс; бупренорфін; субутекс; кетамін; солпадеїн тощо [1, с. 239].

Обіг деяких препаратів хоч і обмежений, проте їх можливо придбати в аптеці без відповідного дозволу, дещо з підвищеною ціною. Однак, є речовини такі як декстрометорфан, які знаходяться у вільному доступі. Наркологічний ефект такого засобу полягає у тому, що дозволяє особі пережити власну смерть, так як на піку інтоксикації наркоман бачить з боку своє бездиханне тіло, що викликає паніку. Будь який вплив наркотиків, на організм людини має пагубний характер, однак аптечні ліки викликають сильні дисоціативні розлади. Систематичне вживання розвиває не тільки залежність, але й

депресивні стани. Тому особи, яких легко вразити, здатні до самогубств та інших багаточисельних проявів психічних розладів. На відміну від звичайних наркотиків, даний вид психотропних засобів має середню ціну в межах 50-80 гривень [1, с. 240].

Коли людина продовжує приймати наркотики і робить це тривалий час, мозок починає блокувати нормальне вироблення допаміна або гальмує дію допамінових рецепторів. Таким чином, залежна особа має лише два шляхи вирішення проблеми – або відмовитися від стимуляторів і повернути фізіологічні процеси у нормальне русло, або збільшувати дозу, щоб організм отримав необхідну йому порцію допаміна [2].

Якщо вживати протягом довгого часу, то майже всі хімічні процеси у мозку зазнають змін. В ході проведення безлічі лабораторних експериментів, було встановлено, що під згубний вплив потрапляють ті ділянки мозку, які відповідають за прийняття рішень, формулювання суджень, навчання, запам'ятовування, контроль за поведінкою.

Вражаючим фактором є те, що даний вид наркотиків є у вільному доступі не тільки у досвідчених наркоманів, але й у звичайних підлітків. Як відомо, свідомість підлітків більш вразлива до впливу наркотичних засобів як на фізичний так і психологічний стан.

Для мінімізації та в подальшому ліквідації розповсюдження лікарських препаратів, що містять наркотичні засоби, слід визначити систему заходів з боку держави, перш за все на законодавчому рівні, що посилять контроль за продаванням останніх через систему аптечних мереж.

Бібліографічні посилання

1. Лозова С.М. Аптечні наркотики та їх вплив на психіку неповнолітніх. Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції «Актуальні проблеми кримінального процесу, криміналістики та судової медицини», Київ 2017, С. 239-240.

2. Що відбувається з мозком під дією наркотиків. URL: <http://www.adm-pl.gov.ua/story/shcho-vidbuvaetsya-z-mozkom-pid-diieyu-narkotikiv>.

Білюк Катерина Іванівна,
курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Пиріг Ігор Володимирович
професор кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
доктор юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Незаконний збут наркотичних засобів є найнебезпечнішим і найпоширенішим злочином в наш час. Маючи доступ до багатьох наукових джерел і хімічних елементів, злочинці для того що б заробити гроші, виводять нові формули для виготовлення наркотичних засобів. Наркотична залежність охоплює всі сфери людського життя і призводять до їх руйнування. Освіта, сім'я, робота, дозвілля, здоров'я людини й навіть спосіб життя, ставитися під загрозу. Сприяє поширенню організованої злочинності, підриває громадський порядок, часто загрожує суверенітету держав і руйнує економічні, соціальні і культурні основи суспільства.

У деяких регіонах нашої країни злочинцями-наркоманами вчиняється 70-80 % корисливих і корисливо-насильницьких злочинів. Тому дуже важливо запобігати і розслідувати такі злочини як незаконний збут наркотичних засобів.

Відображаючи і систематизуючи елементи кримінальної діяльності злочинця, криміналістична характеристика злочину, як і раніше, є стержнем будь-якої методики розслідування. Саме вона являє собою криміналістично значиму інформаційну базу для пізнання події злочину і обумовлює елементи розслідування. Одним із найважливішим елементом криміналістичної характеристики є спосіб вчинення злочину, до нього відноситься: незаконне виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, збут наркотичних засобів.

Розглянемо один з елементів криміналістичної характеристики, а саме способи незаконного перевезення наркотичних засобів. Його можна здійснювати морським, залізничним транспортом і авто- та авіатранспортом.

Аналізуючи наукові джерела, а також за результатами нашого дослідження перевезення здійснюються приблизно: 45 % автотранспортом, 44 % залізничним транспортом, 10 % морським та 1 % авіатранспортом.

При перевезенні використовується маскування наркотиків під продукти харчування, корм для тварин або використовуються схованки (подвійне дно, спеціально виготовлені контейнери, особистих речах, одязі, спеціях, туалетному приладді, продуктах харчування, аудіо-, відеотехніки, дитячих іграшках тощо).

Найрозповсюдженим способом приховування наркотиків при перевезенні в автотранспорті – під ковпаками коліс, під сидіннями, в акумуляторах і під ними, у декоративних подушках, у бензобаках, виїмках під запасними колесами та в інших місцях.

Залізничним транспортом вони можуть перевозитись як і в багажу особи, так і в самому вагоні поїзда, який заздалегідь наповнили наркотичними засобами. За даними дослідження І. В. Пирога, при перевезенні наркотиків залізничним транспортом вони можуть приховуватися у таких місцях: в обшивках стін та стелі пасажирського купе – 14 % випадків; в обшивках стін та стелі вагона – 4 %; в особистих речах пасажирів – 41 %; у технологічних місцях (рундуки для вугілля, міжстельовий простір над вбиральнями та тамбурами вагонів, радіатори опалення, сміттєзбиральники, люки над електрощитами, вентиляційні люки, ніші для котлів опалення) – 7 %; серед майна (постільної білизни, ковдр, подушок тощо) у службовому купе провідників – 5 %; у туалеті пасажирського потяга – 5 %; у технічних пристроях локомотиву – 14 % [1, с. 41].

Перевезення авіатранспортом є найскладнішим, оскільки присутній багатоетапний митний контроль людини і її багажу. У цьому випадку наркотичні засоби ховають у вигляді продуктів харчування, в подвійному дні багажу, дитячих іграшках тощо. Розповсюдженим методом перевезення є перевезення наркотиків на тілі та у порожнинах тіла людини, у тому числі у шлунку (при упаковці наркотиків певним чином).

Незаконний збут наркотиків пов'язаний зі способами придбання, які є вельми різноманітними, що зумовлено з ризиком збувальника і покупця бути затриманими правоохоронними органами, а тому вони постійно удосконалюються. Можуть бути виділені відкриті способи збуту (передача наркотику і грошей) і замасковані (під виглядом передачі речей: газети, книжки, іграшки тощо). З метою приховування злочину іноді використовується так званий «безконтактний спосіб збуту наркотиків», суть якого полягає в тому, що збувальник приховує заздалегідь розфасовані наркотичні засоби в різних місцях (у землі, у кущі, під камінням тощо) і після одержання ним грошей

вказує покупцю місце знаходження наркотику. При передачі наркотику таким способом збувальник уникає безпосереднього контакту з покупцем в обумовленому місці [2]. В наш час – це найбільш популярній та проблематичний спосіб збуту наркотичних засобів. Через спеціально обладнані сайти, наприклад «Telegram», продавець створює електронного бота в якому викладає наркотичний засіб його опис. Бот виконує всі функції продавця. Для того що б придбати наркотичну речовину, покупцеві потрібно виконати декілька нескладних дій: вибрати місто, потрібний йому товар. Після цього буде показано на яких вулицях перебувати дана речовина, а вибравши вулицю, надається можливість вибрати спосіб оплати серед електронних гаманців. Далі, що б оплатити покупку, покупцеві надсилається номер електронного гаманця, після оплати, адреса видається автоматично.

Проаналізувавши особливості розслідування та збуту наркотичних засобів, можна зробити висновок, що проблематика полягає у тому що навіть більш молодша ланка населення має вільний доступ до придбання наркотиків через соціальні мережі. Це знижує можливість ідентифікувати особу збувальника, та ускладнює попередження злочину.

Бібліографічні посилання

1. Пиріг І. В. Методика розслідування незаконного перевезення наркотичних засобів залізничним транспортом: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2016. 184 с.

URL: <http://dduvs.in.ua/biblioteka/biblioteka-studenta-dduvs/pidruchniki-posibniki/metodyka-rozsliduvannya>.

2. Криміналістична характеристика злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів. URL: <https://lawbook.online/kriminalisticheskaya-metodika-uchebnik/kriminalistichna-harakteristika-zlochiv-69138.html>.

Бучко Марина Олегівна

курсант 2-го курсу факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ В УКРАЇНІ

В нашій країні питання правового регулювання обігу наркотичних засобів регламентують близька ста нормативно-правових актів різних рівнів, від законів до підзаконних нормативних актів. А саме: Закони України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», Порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в державних і комунальних закладах охорони здоров'я України, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.12.1997 № 356 тощо.

Нормативно-правові акти, перелічені вище, мають на меті, в першу чергу, врегулювання існуючих порядків в Україні по обігу наркотичних засобів, встановлення їх ознак, суб'єктного складу, що дозволений законодавством для їх використання з встановленою метою.

Багато вчених вважають, що важливим питанням є саме застосування цих нормативно-правових актів на практиці за допомогою галузевих фахівців, взаємодії у системі різних державних та міждержавних інституцій. Тому самі по собі визначення понять та надання їм правової регламентації не робить систему боротьби з наркотиками дієвою. Важливим питанням та завданням є добір, навчання та оснащення органів, осіб, інституцій, що здійснюють боротьбу з обігом наркотичних засобів.

Наркотики, психотропні засоби, їх аналоги та прекурсори широко використовуються в медицині, фармакології і мають на меті в дозволеному використанні приносити суспільну користь та благо. Використання зазначених засобів не за їх суспільною користю вже переслідується кримінальним законодавством та має на меті антисоціальну мету [1].

Відповідно до чинного законодавства незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів становлять такі діяння: культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, збут, ввезення на територію України, вивезення з території України, транзит через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що здійснюються з порушенням законодавства про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори.

Взагалі протиправна сутність зазначених діянь полягає у тому, що вони вчиняються поза державним замовленням, пов'язані із задоволенням немедичних потреб у наркотичних засобах, психотропних речовинах і прекурсорах, або створенням умов, які сприяють потраплянню їх до осіб, котрі займаються нелегальною торгівлею чи зловживають ними. Перелічені діяння вважаються незаконними у разі їх вчинення суб'єктами, які не мають на це права, або ж котрі діють на законних підставах, але допускають певні порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Діяльність, пов'язана з обігом особливо небезпечних наркотичних засобів і психотропних речовин (наприклад, героїн, ЛСД), на території України взагалі заборонена, за винятком їх обігу лише в цілях та на підставах, передбачених законодавством [2].

До незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів належать злочини, передбачені ст.ст. 305-320 Кримінального кодексу України, а також певні дії (чи бездіяльність), передбачені КУпАП [18]: незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44); невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снотворного маку чи конопель, місць їх зберігання та переробки (ст. 1061); незаконні посів та вирощування снотворного маку чи конопель (ст. 1062).

Україна є членом ООН, отже не zostавлені поза увагою і встановлення в законодавстві України положення конвенцій з питань боротьби з наркоманією, зокрема Єдиної конвенції про наркотичні засоби 1961 р., Конвенції про психотропні речовини 1971 р., Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р. [3].

Нажаль, судова практика свідчить про те, що суди вкрай рідко застосовуються в мотивувальній частині вироку посилення за зазначені міжнародні документи, що свідчить, на думку автора, про недостатню обізнаність у цих питаннях, а також недостатню правову кваліфікацію з точки зору міжнародного погляду на проблему.

Наприклад, справа № 1118/6448/12, по якій постановлено вирок 30 січня 2013 р. Олександрійським міськрайонним судом Кіровоградської області було застосовано Конвенцію з прав людини і основоположних свобод та навіть Рішення Європейського суду з прав людини від 9 червня 1998 року по справі Тейксейра де Кастро проти Португалії та Рішенням Європейського суду з прав людини від 15 грудня 2005 року. Особу визнано винною, але мотиви, які описані у вироку та були підставою збігаються фактично з міжнародними документами.

Тому з вище вказівного можемо вважати, що такий підхід до правосуддя свідчить про зростання поваги до судової влади, прийняття нею обґрунтованих рішень, а з позиції кримінального права допомагає вирішувати складні злочини та приймати законні рішення.

Бібліографічні посилання

1. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» [Текст] / від 15.02.1995 № 60/95-ВР.

2. Про внесення змін до деяких законів України у сфері охорони здоров'я щодо посилення контролю за обігом лікарських засобів, харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок [Текст] / Закон України від 20.12.2011 № 4196-VI.

3. Про затвердження переліку психотропних речовин і прекурсорів, що використовуються у ветеринарній медицині Кабінет Міністрів України [Текст] / Постанова, Перелік від 06.07.2011 № 721.

4. Про затвердження Порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у закладах охорони здоров'я України [Текст] / МОЗ України; Наказ, Порядок, Форма типового документа, Акт, Висновок, Форма, Бланк. Реєстр від 21.01.2010 № 11, зареєстровано: Мін'юст України від 27.05.2010 № 347/17642.

Горелік Дар'я Сергіївна
курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Корогод Світлана Володимирівна
викладач кафедри кримінального
права та кримінології

ПРОФІЛАКТИКА НАРКОТИЗМУ В ГЛОБАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INTERNET

Сьогодні наркоманія вразила всі країни світу. Всесвітня доповідь ООН про наркотики 2018 року констатує, що близько 275 млн. чоловік вживали наркотики хоча б один раз. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі – ВООЗ), останнім часом через вживання наркотиків щорічно вмирає приблизно 450 тис. чоловік (майже вдвічі перевищує число жертв атомних бомбардувань міст Хіросіми і Нагасакі в 1945 році). Експерти ВООЗ заявляють, що серед молодих людей, які вживають наркотики, найчастіше діють наступні мотиви:

- задоволення цікавості (75% від усіх споживачів наркотичних речовин вперше спробували їх з цієї причини);
- наслідування (майже 1/3 підлітків, вперше спробували наркотик або притуплювала засіб, зробили цей, наслідуючи своїх авторитетів);
- віяння певної «моди»;
- крах ідеалів і духовно-моральних орієнтирів[1,2].

В ХХІ столітті за допомогою Інтернету робляться спроби формування так званої пронаркотичної свідомості. Основну роль в цьому відіграють сумнівні інтернет-ресурси, соціальні мережі, месенджери, які позиціонують безпеку наркотиків каннабісної групи (канабіс – однорічна рослина сімейства коноплевих, служить сировиною для виготовлення марихуани, гашишу) і закликають до легалізації марихуани. Інформаційний простір є свого роду маркетинговим середовищем, що дозволяє забезпечити виготовлення, переробку, збут і придбання наркотиків.

Інформаційні потоки, орієнтовані на поширення інформації про наркотичні речовини, націлені на всі сучасні види ЗМК (засоби масової комунікації). ЗМК є основою для забезпечення діяльності безлічі соціальних інститутів,

орієнтованих на реалізацію певних функцій суспільного розвитку. На використання ЗМК в своїх цілях орієнтовані політичні структури, освіта, культура, підприємства економічного сектору та ін. Для кожного з соціальних інститутів представляються ефективними власні комунікативні засоби або їх сукупність, в тому числі і для інститутів, які проводять профілактичні заходи і орієнтованих на боротьбу з наркоманією.

У зв'язку з тим, що мережа Internet виступає як комунікативне поле, вона активно використовується як інтерактивний анонімний інформаційний канал. На більшості найбільш популярних пронаркотичних сайтів є «чат-кімнати»[4].

Як мінімум, дві функції масової комунікації слід брати до уваги при її вивченні і використанні в цілях профілактики наркоманії:

1) комунікація пов'язана з передачею знань, цінностей, норм суспільства, включаючи завдання інформування, виховання, зняття напруги, впливу на поведінку;

2) комунікація – засіб нав'язування своєї волі іншому суб'єкту, зміна мотивів його поведінки.

Отже, в сучасному інформаційному потоці сайт є обов'язковим інструментом у формуванні зв'язків, тому що користувач орієнтований саме на електронні ресурси внаслідок їх доступності та необмеженості. Як інформаційне середовище Інтернет спрощує процес листування і спілкування, отримання інформації. При цьому все більшої популярності набирають соціальні мережі. Вони особливо актуальні для користувачів молодого віку.

Сучасні фахівці з боротьби з наркоманією в своїй роботі також багато в чому орієнтовані на інформацію соціальних мереж і комунікативні практики, які в них розвиваються. У роботі фахівців з боротьби з наркоманією Інтернет так само спрощує процес отримання інформації, робить непотрібними ряд етапів її пошуку. Факт існування Інтернету та інформації, яка розміщується в мережевому просторі, дозволяє уникнути стандартних процедур отримання інформації та усунути пов'язані з ними перешкоди у вигляді відстані, обмеженості матеріалу (наприклад, обмеженого тиражу книги) і навіть усунути мовний бар'єр.

Інтернет на сучасному етапі стає і основоположною платформою для активного комунікаційного взаємодії для цілого ряду соціальних інститутів і структур, є одним з найпопулярніших і актуальних для подальшого використання коштів масових комунікацій. Інтернет є фактично єдиним комунікативним засобом, здатним задіяти одночасно візуальні і аудіальні канали, усунути комунікативні перешкоди практично для користувача з будь-якими можливостями [4].

При цьому з метою боротьби з наркоманією серед молоді Інтернет може

бути використаний як з конструктивної, так і деструктивною метою. Сучасні фахівці відзначають, що дуже багато деструктивної інформації сучасні молоді люди отримують з мережевого простору. Обмежити цей процес неможливо. Навіть обмеження з боку провайдера не дають результатів у зв'язку з тим, що обійти заборони за допомогою спеціальних програм досить просто, а нові сайти негативної спрямованості створюються постійно.

У сучасній практиці боротьби з наркоманією на державному рівні існують програми безпечної інформаційного середовища. Однак поки вони не дають результату. При цьому даний напрямок продовжує розвиватися і вдосконалюватися, здійснюється пошук найбільш оптимальних варіантів використання ресурсів інтернету в рамках боротьби з молодіжною наркоманією.

Фахівцями, які аналізують використання мережевого простору в якості інформаційної бази і оцінюють його ефективність, пропонують групи, які висвітлюють проблеми наркоманії, включаються сайти, які орієнтовані не тільки на профілактику, а й на поширення наркотичних речовин, прилучення молоді до наркоманії. Всі сайти наркотичної спрямованості в Інтернеті можна поділити на три групи [5].

До першої групи входять ті, які прямо рекламують наркотики. Таких сайтів трохи, і з ними досить активно борються правоохоронні органи. Сайт подібного роду закрити досить просто, проте при цьому однією з проблем є те, що співробітники правоохоронних органів тільки фіксують факт реклами наркотиків, а встановлення того, чи є продукція пропагандою наркотиків, стає прерогативою експертів-філологів, психологів, мистецтвознавців.

Другу групу складають сайти, які не рекламують наркотики прямо, проте містять інформацію про способи приготування, непрямую рекламу, різні поради наркоманам і дрібним наркодилерам.

Третю групу складають сайти, які прямо не рекламують наркотики, проте містять відсилання до різних форумів, на яких різні особи обмінюються інформацією про них.

Знайти такий сайт для людини, яка хоч трохи розбирається в Інтернеті, – справа однієї хвилини. Після цього досить задати питання в форумі: «Де купити наркотики?», – і протягом максимум п'яти хвилин можна отримати відповідь з посиланням на відповідний сайт.

Основною проблемою, як уже говорилося, є неможливість повного контролю мережевого простору. Поки блокуються одні сайти з шкідливим контентом, розповсюджувачами створюються інші. У зв'язку з цим бажаючі отримати інформацію її знаходять. Другою проблемою є анонімність Інтернету і відсутність в ньому кордонів. Сайти можуть бути фізично розташовані за

межами країни. У деяких країнах реклама наркотиків через Інтернет не переслідується по закону.

Оцінюючи зусилля в напрямку профілактики наркоманії, можна виділити наступні тенденції. По-перше, активно використовується антинаркотична зовнішня (вулична) реклама: рекламні щити або плазмові екрани на вулицях. Практично в кожному місті можна зустріти подібну наочну агітацію. По-друге, на телебаченні ведуться різні антинаркотичні програми з обговоренням даної теми, існує антинаркотичні програми на радіо, розміщуються статті в друкованих ЗМІ. По-третє, в Інтернеті проводиться досить активна кампанія з протидії наркоагресії. Створення сайтів, орієнтованих на пропаганду здорового способу життя та боротьбу з наркоманією, представляється одним з домінуючих орієнтирів. Фахівці умовно поділяють їх на три групи. До першої групи входять сайти, які створені офіційними державними організаціями, які протидіють незаконному розповсюдженню наркотиків.

До другої групи належать сайти, створені громадськими організаціями, які протидіють наркоагресії або забезпечують реабілітацію наркоманів. Ця група сайтів найчисленніша. Їх відрізняє різноманітність і професіоналізм. Необхідно відзначити, що значна частина сайтів створена і підтримується релігійними організаціями, які активно протидіють поширенню наркотиків.

Третю групу складають сайти обміну думками колишніх або нинішніх наркоманів. Тут ви швидко сайту в форумах йде активний обмін «досвідом». Подібне спілкування відіграє важливу роль в антинаркотичній пропаганді.

Однак частина сайтів, які займаються антинаркотичної пропагандою, містить на своїх сторінках повідомлення наркотичного характеру, що видається неприпустимим. Необхідно відзначити, що відповідальність за це повинні нести власники цих ресурсів, які недостатньо відстежують події на сайтах. При цьому необхідно зазначити, що ефективність роботи даних сайтів обумовлена їх популярністю не тільки у фахівців, які здійснюють роботу по боротьбі з наркотичними залежностями у молоді. У зв'язку з тим, що Інтернет є основою взаємодії молодіжних груп, необхідне створення сайтів, націлених на дані вікові групи.

Таким чином, для ефективної онлайн-профілактики наркоманії в сучасному суспільстві, необхідно створення принципово іншого Інтернет-порталу, який охоплює всі сфери життєдіяльності молоді, що сприяє процесу соціалізації і задовольняє різні запити підлітків: в області психології, фізіології, мотивації, саморегуляції, музики, подорожей, тобто в тих сферах, які цікаві молоді, проте пошук інформації в «школі» або «дому» часто не можливий. На нашу думку, профілактика наркоманії на сайті повинна проводитися опосередковано, тобто не повинна бути основною темою сайту, його акцентом,

оскільки «класична» схема, яка використовується на інших ресурсах, частіше за все не викликає інтересу у молоді, а іноді призводить і до зворотного результату.

Бібліографічні посилання

1. Лапшина А.В. Internet-реальность в контексте социологического знания (программа спецкурса) / Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Харків, 1999. С. 388-392.
 2. Гіденс Е. Соціологія / Пер. з англ. Київ: Основи, 1999. 726 с.
 3. Ступник Я.В, Когут М.Г. Протидія наркозлочинності в мережі Інтернет: виклики сьогодення / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород, 2014. С.226-230
 4. Телійчук В.Г. Оперативно-розшукова протидія наркозлочинності в мережі Інтернет як стратегія протидії наркозлочинності в Україні / Науковий вісник ДДУВС. Дніпро, 2018. С. 115-122
 5. Морозов Е. Интернет как иллюзия. Обратная сторона Сети / Пер. с англ. И.Кригера. М.: АСТ: CORPUS, 2014: URL: http://static.ozone.ru/multimedia/book_file/1012190535.pdf.
-

Карман Василь Васильович
здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права
(м. Київ)

СТАН СП'ЯНІННЯ ЯК ОЗНАКА СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО Ч. 1 СТ. 338 КК УКРАЇНИ

З диспозиції ч. 1 ст. 338 КК України випливає, що суб'єктом наруги над державними символами України може бути будь-яка фізична осудна особа, яка вчинила злочин та якій до вчинення цього суспільно небезпечного діяння виповнилося шістнадцять років, а отже, склад цього злочину не відноситься до тих, що мають спеціального суб'єкта.

На підставі Звітів Державної судової адміністрації України (далі – ДСА) про склад засуджених за період з 2009 по 2018 р.р. проаналізуємо особу злочинця, який вчиняє суспільно небезпечне діяння у вигляді наруги над державними символами України.

Відповідно до Звіту ДСА про склад засуджених, у 2009 р. [1] за ч. 1 ст. 338 КК України було засуджено чотири особи. Кожен із засуджених – громадянин України чоловічої статі. Вік двох з них – від 18 до 25 років,

третього – від 25 до 30, четвертого – від 30 до 50. Усі засуджені працездатні, які на момент вчинення злочину ніде не працювали та не навчалися, один з них мав дві незнятих і непогашених судимості. На час вчинення злочину кожен із суб'єктів злочину мав різну освіту: базову вищу, професійно-технічну, повну загальну середню та базову загальну середню. слід зазначити, що три з чотирьох суб'єктів злочинів вчинили суспільно небезпечне діяння у стані алкогольного сп'яніння.

У 2010 році [2] за ч. 1 ст. 338 КК України засуджено одну особу – громадянина України чоловічої статі, який вчинив злочин у стані алкогольного сп'яніння. Вік даного суб'єкта злочину на момент вчинення суспільно небезпечного діяння – від 16 до 18 років. Неповнолітній був студентом навчального закладу та мав базову загальну середню освіту

У 2011 [3] та 2013 [4] роках за ч. 1 ст. 338 КК України не було засуджено жодної особи.

У 2012 році [5] за наругу над державними символами України було засуджено одну особу – громадянина України чоловічої статі, який в момент вчинення злочину перебував у стані алкогольного сп'яніння. Вік суб'єкта злочину – від 16 до 18 років. На момент вчинення злочину суб'єкт навчався у школі, ліцеї, коледжі або гімназії та мав базову загальну середню освіту.

У 2014 році [6] за ч. 1 ст. 338 КК України засуджено чотири громадянина України чоловічої статі. Троє з них вчинили злочин у стані алкогольного сп'яніння. Двоє суб'єктів злочинів в момент вчинення злочину перебували у віці від 25 до 30 років, один – від 18 до 25 років та ще один – від 30 до 50 років. Кожен із засуджених на момент вчинення злочину був працездатним, але ніде не працював та не навчався. Троє суб'єктів злочину мали повну загальну середню освіту, один – повну вищу.

У 2015 [7] за злочин, передбачений ч. 1 ст. 338 КК України була засуджена рекордна кількість осіб – десять. Всі засуджені – громадяни України, серед яких 1 жінка та 9 чоловіків. 8 суб'єктів злочину вчинили наругу над державними символами у стані алкогольного сп'яніння. Що стосується віку злочинців, то переважній більшості з них (7 осіб) на момент вчинення злочину було від 18 до 25 років, 1 особа – від 16 до 18 років, 1 – від 25 до 30 та ще одна – від 30 до 50 років. 8 суб'єктів злочинів – працездатні, які не працювали і не навчалися, 1 – учень школи, ліцею, коледжу або гімназії, 1 – студент навчального закладу. Дані суб'єкти злочинів мали наступну освіту: 4 особи – повну загальну середню, 2 особи – професійно-технічну, 2 – базову загальну середню, 1 – повну вищу, 1 – базову вищу. Слід зазначити, що 5 осіб вчинили злочин у складі групи, 1 особа на момент вчинення злочину мала одну незняту і непогашену судимість (за злочини проти власності).

У 2016 році [8] за наругу над державними символами України засуджено шість громадян України: 5 чоловіків та 1 жінку. Половина з засуджених (3 особи) вчинили злочин у стані алкогольного сп'яніння. Більшість суб'єктів злочину перебували у віці від 18 до 25 років – 3 особи, 1 злочинець – у віці від 16 до 18 років, 1 – від 25 до 30 років та 1 – від 30 до 50 років. Що стосується заняття засуджених на момент вчинення злочину, то 5 громадян були працездатними, які не працювали і не навчалися, 1 – студент навчального закладу. Троє суб'єктів злочину мали професійно-технічну освіту, двоє – повну загальну середню, один – базову загальну середню. Один із засуджених мав незняту і непогашену судимість.

У 2017 році [9] за ч. 1 ст. 338 КК України було засуджено одного громадянина України чоловічої статі, який перебував у віці від 16 до 18 років та був учнем школи, ліцею, коледжу або гімназії. Освіта суб'єкта злочину – базова загальна середня.

У 2018 році [10] за наругу над державними символами засуджено чотири громадянина України чоловічої статі. Половина з них в момент вчинення злочину перебували у стані алкогольного сп'яніння. Вік кожного з суб'єктів злочину в абсолютно різних діапазонах: 1 – від 16 до 18 років, 2- від 18 до 25 років, 3 – від 25 до 30 років, 4 – від 30 до 50 років. Заняття засуджених на момент вчинення злочину також доволі різнопланові: один з них – робітник, інший – студент навчального закладу, решта злочинців – працездатні, які не працювали і не навчалися. У трьох суб'єктів злочину була базова загальна середня освіта, у четвертого – професійно-технічна.

Отже, за період з 2009 по 2018 роки було засуджено 31 особу за наругу над державними символами України (ч. 1 ст. 338 КК України). З них 29 осіб чоловічої статі та 2 – жіночої. Суб'єкти злочинів у вигляді наруги над державними символами України представлені чотирма віковими групами: 1) 16-18 років – засуджено 6 осіб; 2) 18-25 років – засуджено 14 осіб; 3) 25-30 років – засуджено 6 осіб, 4) 30-50 років – засуджено 5 осіб. На момент вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 338 КК України, засуджені мали наступну освіту: 1) базову загальну середню – 10 осіб, 2) повну загальну середню – 10 осіб; 3) професійно-технічну – 7 осіб; 4) базову вищу – 2 особи; 5) повну вищу – 2 особи. Засуджені, на момент вчинення злочину займалися такою діяльністю: 1) працездатні, які не працювали та не навчалися – 23 суб'єкта; 2) студенти навчальних закладів – 4 суб'єкта; 3) учні шкіл, ліцеїв, коледжів або гімназій – 3 суб'єкта; 4) робітник – 1 суб'єкт. Крім того, з вказаних засуджених 21 особа перебувала в момент вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння.

На підставі наведених даних розкриємо кримінологічний портрет злочинця, який вчинив суспільно небезпечне діяння у вигляді наруги над

державними символами України: громадянин України (100 % випадків) чоловічої статі (93,5% випадків) у віці від 18 до 25 років (45 % випадків), який мав базову загальну середню (32 % випадків) або повну загальну середню (32 % випадків), на момент вчинення злочину був працездатним, проте ніде не працював та не навчався (74 % випадків) та знаходився у стані алкогольного сп'яніння (68 % випадків).

Бібліографічні посилання:

1. Звіт за 2009 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/userfiles/7-2009.xls> (дата звернення: 20.02.2018).
 2. Звіт за 2010 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/userfiles/7-2010.xls> (дата звернення: 20.02.2018).
 3. Звіт за 2011 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/userfiles/7-2011.xls> (дата звернення: 20.03.2018).
 4. Звіт за 2013 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/7_2013.xls (дата звернення: 20.03.2018).
 5. Звіт за 2012 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/userfiles/7-2012.xls> (дата звернення: 20.03.2018).
 6. Звіт за 2014 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/7_2014.xls (дата звернення: 20.03.2018).
 7. Звіт за 2015 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/7_2015.xls (дата звернення: 20.03.2018).
 8. Звіт за 2016 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/file/DSA/DSA_2017_all_docs/FEBRUARY_17/statistika_16/Сopі_7_7_16.xls (дата звернення: 20.03.2018).
 9. Звіт за 2017 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/file/DSA/2018_DSA_docs/7_2017.xlsx (дата звернення: 20.03.2019).
 10. Звіт за 2018 рік про склад засуджених // Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/media/7_2018.xlsx (дата звернення: 20.02.2019).
-

Комісаров Артем Сергійович
здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права
(м. Київ)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРИМУШУВАННЯ ДАВАТИ ПОКАЗАННЯ, ПОЄДНАНОГО ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Способом скоєння злочину, передбаченого ч. 1 ст. 373 КК України є шляхом незаконних дій. Визначення, які саме дії підпадають під категорією «незаконні дії» викликає найбільші труднощі у порівнянні із способами кваліфікованого примушування давати показання.

У науці кримінального права існують різні точки зору щодо змісту «незаконних дій», які виступають способом примушування давати показання. Також можемо зазначити, що це поняття не має законодавчого визначення або тлумачення і є «збірним».

В чинному КК України не вказується, в чому вони (незаконні дії) повинні конкретно виражатися. У науковій літературі дається неоднозначне тлумачення примушування давати показання, скоєному шляхом «незаконних дій».

Так, О.О. Вакулик під «незаконними діями» розуміє примушування давати показання з використанням прийомів, які принижують людську гідність, створюють небезпеку для життя і здоров'я людини, а також пов'язані з використанням непередбаченого кримінально-процесуальним законодавством психічного насильства (психологічного впливу на психіку особи) [1, с. 14-15].

Автори підручника Кримінальне право України під незаконними діями, які утворюють склад злочину, передбаченого ст. 373 розуміють: 1) погроза застосувати насильство до допитуваного або до близьких йому осіб, розголосити відомості, що ганьблять допитуваного або цих осіб, або ставлять їх у невігідне становище, притягнути допитуваного або вказаних осіб до відповідальності за злочини, які вони не вчиняли, тощо; 2) обман (демонстрування фальшивої постанови про арешт, брехливе повідомлення про те, що відносно допитуваного є докази його вини, тощо); 3) приниження гідності особи допитуваного (образою, яка вчиняється словами чи жестами, вимогою дати клятву тощо); 4) задобрювання (нездійсненими обіцянками закрити кримінальну справу, звільнити з-під варти, незаконними матеріальними заохоченнями: частування горілкою, наркотиками тощо); 5) інші методи психологічного впливу (залучення до допиту гіпнотизерів, екстрасенсів тощо) [2, с. 606].

Г.К. Костров дає широке тлумачення таким діям, відносячи до них будь-який вплив на особу потерпілого, що не передбачений в законі в якості процесуального [3, с. 19].

Так, А. Чучаєв і І. Дворянськов вважають, що до «незаконних дій» повинно бути віднесено і застосування в ході допиту алкоголю, наркотичних, психотропних речовин, а також гіпнозу, психологічних прийомів, що ставлять психіку особи в залежність від слідчого, особи, що проводить дізнання, або осіб, що виконують їх доручення (гіпнотизера, екстрасенса, психолога і ін.) [4, с. 12].

Інші автори зараховують до таких дій також обман, залещування різними вигодами і обіцянками, залишення без води і їжі, роз'яснення обов'язку свідчити за наявності законних підстав не надавати свідчення [5, с. 42].

Вважаємо, що частково, такий спосіб примушування давати показання шляхом незаконних дій сформульований законодавцем зважаючи на наявність спеціального суб'єкта злочину – особа яка проводить дізнання або досудове слідство.

Поряд з цим, практично всі дії, які зазначають науковці під час розкриття змісту «незаконних дій» є різновидами фізичного або психічного впливу на особу, зокрема насильства. Проте не всі вони підпадають під ознаки, якими повинні відповідати способи примушування, тобто не відповідають ознакам родового поняття примушування, а значить такі способи впливу як обман, гіпноз, застосування під час допиту наркотичних, психотропних речовин це способи, після застосування яких особа не може керувати своїми діями, а тому такі способи не можуть бути способами примушування давати показання.

Отже, на нашу думку, таке неоднозначне тлумачення незаконних дій, як способу примушування неприпустимо. Тому пропонуємо викласти ч. 1 ст. 373 КК України в наступній редакції: *«Примушування давати показання при допиті з погрозою насильства з боку особи, яка проводить досудове розслідування».*

Бібліографічні посилання:

1. Вакулик О.О. Кримінально-правова характеристика примушування давати показання: автореф. дис. ... канд.юрид. наук. Київ, 2011. 19 с.
2. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко, М. І. Мельник та ін.; За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. 3-тє вид., переробл. та допов. К.: Атіка, 2009. 744 с.
3. Костров Г.К. Уголовно-правовое значение угрозы: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. М., 1970. 19 с.

4. Дворянсков И., Чучаев А. Ответственность за принуждение к противодействию осуществлению правосудия. *Законность*. М., 2001. № 4. С. 11–14.

5. Курманбаев Б.М. Уголовно-правовая характеристика принуждения к даче показаний: учебное пособие. М.: Караганда, Изд-во Караганд. ун-та, 1999. 74 с.

Корогод Світлана Володимирівна

викладач кафедри кримінального

права та кримінології

Дніпропетровський державний

університет внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УМИСНЕ ВБИВСТВО ПОЄДНАНЕ ІЗ ЗГВАЛТУВАННЯМ АБО СЕКСУАЛЬНИМ НАСИЛЬСТВОМ, ВЧИНЕНЕ В СТАНІ НАРКОТИЧНОГО СП'ЯНІННЯ

Наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги згубно впливають на психіку і нервову систему людини, внаслідок чого у неї починає з'являтися агресія, моральні принципи дуже сильно знижуються. Хоча вживання таких засобів і речовин не може визнаватися безпосередньою причиною вчинення насильницьких злочинів, стан сп'яніння відіграє значну роль у процесі виникнення і проходження відповідного психофізіологічного стану, формування злочинних мотивів, наміру, вибору способу, часу, місця та обстановки його реалізації. Наркотичні засоби, психотропні речовини знімають гальмуючу функцію кори головного мозку, підсилюють сексуальну агресивність і викликають неприродні бажання [1, с. 454].

Як зазначає Музика А.А., стан сп'яніння, як узагальнене правове поняття – це психічний стан особи в момент вчинення злочину, викликаний вживанням алкогольних напоїв, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин, який за загальним правилом не виключає осудності, який характеризується послабленням інтелектуальної і вольової сфери психічної діяльності людини і тому може бути ознакою діяння та особи винного, яка значно підвищує ступінь суспільної небезпеки вчиненого і посилює відповідальність цієї особи [2, с. 80].

Вчинення умисного вбивства поєданого із згвалтуванням або сексуальним насильством внаслідок вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів обумовлено тим, що прихована сексуальна розкутість стає невимовною та неконтрольованою.

Стан наркотичного сп'яніння при вчиненні умисного вбивства на сексуальному ґрунті сприяє забуванню вчиненого, витисненню в несвідоме психотравмуючих переживань і спогадів про вчинене вбивство. Це може призводити до несприйняття або істотного перекрученого сприйняття особою вчинених ним дій і сприяти рецидиву таких злочинів [3, с. 47].

Кримінальним законодавством України передбачено, що особа, що вчинила умисне вбивство поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством в стані сп'яніння внаслідок вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, згідно зі статтею 21 КК України, підлягає кримінальній відповідальності. Питання про таку відповідальність, кримінальним правом традиційно розглядається у контексті проблеми осудності та неосудності особи. Стосовно даного положення в науковій літературі сформовано декілька підходів. Одні вчені вважають, що особа, яка вчинила злочин у стані сп'яніння, повинна підлягати кримінальній відповідальності незалежно від ступеня сп'яніння інші ж вважають, що даний підхід є недосконалий і пропонують різні конструкції відповідальності.

Розрізняють просте (фізіологічне) і патологічне сп'яніння. У ст. 21 КК України йдеться саме про фізіологічне сп'яніння, оскільки судово-психіатрична оцінка патологічного сп'яніння завжди свідчить про неосудність особи, що зробила протиправні дії в даному стані.

Підставою кримінальної відповідальності особи, що вчинила злочин, передбачений п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України є наявність в її діянні всіх ознак складу злочину. Інакше кажучи стан наркотичного сп'яніння не може бути віднесений до жодної з ознак медичного критерію неосудності, а отже особа не може бути визнана неосудною. Крім того в стані такого сп'яніння особа не втрачає можливості усвідомлювати свої діяння та керувати ними, а отже не може бути визнана неосудною оскільки, відсутній юридичний критерій неосудності.

Фізіологічне сп'яніння внаслідок вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів настає поступово, а особа, що вживає наркотики, усвідомлює, що вживаючи їх, самотійно доводить себе до стану наркотичного сп'яніння. Крім того особа, що не вперше вживає наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналогів усвідомлює їх вплив на свій організм, реакцію нервової системи, а також наслідки, які можуть настати в результаті вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Тому в разі скоєння умисного вбивства поєданого із зґвалтуванням або сексуальним насильством відсутнім є не тільки медичний (тобто певний психічний розлад), а й юридичний (відсутність контролю над своєю свідомістю та поведінкою) критерій неосудності.

Окрім того, що за злочин передбачений п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, вчинений в стані наркотичного сп'яніння, особа підлягає кримінальній відповідальності, законодавство України визнає стан викликаний вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів обставиною, що обтяжує покарання (ч. 1 п. 13 ст. 67 КК України).

Отже, згідно з кримінальним законодавством України стан сп'яніння незалежно від його ступеня не звільняє особу від кримінальної відповідальності за умисне вбивство поєднане із звалтуванням або сексуальним насильством. Підставою для такого висновку є те, що при звичайному фізіологічному сп'янінні відсутній медичний критерій неосудності, отже не можна вважати особу, що вчинила злочин неосудною. Крім того слід звернути увагу і на те, що, що така особа добровільно довела себе до стану сп'яніння, усвідомлюючи негативний вплив на свою поведінку наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, але свідомо припускала, а в більшості випадків прагнуть настання стану сп'яніння викликаного вживанням наркотичних, або інших одурманюючих засобів.

Бібліографічні посилання

1. Кашкаров О.О., Шигонін О.Б. Алкоголізм та наркоманія як фактор детермінації вбивств з сексуальних мотивів. *Форум права*. 2010. № 4. С. 453-457 URL: http://FP_index.htm_2010_4_700_4_70.pdf.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за з ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

3. Тутов П. А. Злочини, вчинені у стані сп'яніння: кримінально-правова регламентація: диплом. робота за освіт.-кваліф. рівнем «магістр»: спец. 081 – право магістер. програма – право. Тернопіль, 2018 102 с.

Лозицький Максим Павлович
курсант 2-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Корогод Світлана Володимирівна
викладач кафедри кримінального
права та кримінології

ПРОБЛЕМА КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

На сьогоднішній день в Україні не перестає бути нагальною та всеохоплюючою проблема незаконного обігу наркотичних, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. З цією ж проблемою нерідко зустрічаються також і зарубіжні країни. Законодавчо закріплені норми в Кримінальному кодексі України (далі – ККУ) від 05.04.2001 діють не в повному обсязі через складну соціально-політичну і, перш за все, економічну кризу в державі, яка пережила й переживає непрості за свою історію роки. Актуальність проблеми боротьби з контрабандою полягає в тому, що вдосконалюється професіоналізм і організованість дій злочинних угруповань, незважаючи на всі вжиті заходи, збільшується нелегальне виробництво наркотичних засобів.

Контрабанда є основним детермінантом та формою розповсюдження наркотиків в Україні. Найчастіше незаконні партії наркотиків постачають з країн-вогнищ наркоіндустрії: Колумбія, Венесуела, Афганістан, Пакистан та інші.

Контрабанда як склад злочину розглядалася у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених: С.А. Гадойбоєва, В.О. Владимірова, Ю.Г. Кісловського, М.П. Карпушина, О.М. Омельчука, О.В. Процюка, В.В. Сіленка та інші [2, с. 190].

Заборона контрабанди в Україні законодавчо закріплена у ККУ. В розділі XIII Особливої частини Кодексу існує кримінально-правова норма про контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, передбачена статтею 305. Законодавець зазначив, що з об'єктивної сторони контрабанда полягає у незаконному переміщенні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів через митний

кордон України поза митним контролем або приховування від митного контролю. Із суб'єктивної сторони контрабанда вчиняється з виною у формі прямого умислу. Частина друга зазначеної статті передбачає відповідальність за вчинення контрабанди повторно або за попередньою змовою осіб. У частині третій передбачена особливо кваліфікуюча ознака – контрабанда, учинене організованою групою [7, с. 406-407].

Більшість держав СНД розділили контрабанду на два самостійних склади злочину. Суспільна небезпечність контрабанди наркотиків у Казахстані прирівняна до контрабанди зброї на рівні громадської безпеки, що відрізняє цей закон від національного, який визнав об'єктом цього злочину здоров'я населення [6, с. 236].

У КК Республіки Білорусь склад контрабанди закріплено у статті 228 розділу 25 «Злочини проти здійснення економічної діяльності». Законодавець Республіки Білорусь, на відміну від українського, розширив перелік кваліфікуючих ознак, вказавши в якості такого вчинення контрабанди особою, яка була раніше судима за цей злочин (ч. 3 ст. 228 КК Республіки Білорусь). Цікавим є визначення великого розміру у примітці до цієї статті: «... якщо вартість переміщених однією особою або групою осіб товарів і цінностей перевищує в дві тисячі разів розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на день скоєння злочину» [4, с. 681].

Попередня судимість особи за контрабанду наркотичних засобів і психотропних речовин не визнається кваліфікуючою ознакою в статті 229 КК Російської Федерації «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх прекурсорів або аналогів, рослин, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини або їх прекурсори, або їх частин, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини або їх прекурсори, інструментів або обладнання, які перебувають під спеціальним контролем і використовуваних для виготовлення наркотичних засобів або психотропних речовин» [3, с. 77-78].

Значний інтерес становлять кваліфікуючі ознаки статті 347 КК Китайської Народної Республіки: контрабанда, торгівля, перевезення, виробництво 1000 і більше грампіуму, 50 грамів більше героїну або метиламфетаміну або інших наркотиків у великій кількості; керівництво групою з контрабанди, торгівлі, перевезення, виробництва наркотиків; збройне прикриття контрабанди, торгівлі, перевезення, виробництва наркотиків; застосування насильства, опір слідству, затримання, арешту при обтяжуючих обставинах; участь в організованому міжнародному наркобізнесі. Особливо суворо караються використання, схилення неповнолітніх до контрабанди, торгівлі, перевезення, виробництва наркотиків або продаж наркотиків [1, с. 375].

У КК Японії (ст. 138) передбачено кримінальну відповідальність за ввезення таїнші дії щодоопію або приладів, що призначені для куріння опію, які вчиняються особами, що займаються митними справами. Якщо такаособа ввозилаабо дозволяла ввозити опій або прилади, що призначені для його куріння, то вона карається позбавленням волі з примусовою фізичною працею на строк від одного року до десяти років[5, с. 84].

Для зменшення, мінімізації незаконногообігу наркотиків можна запропонувати наступні заходи:

1) посилення кримінальної відповідальностіосіб, які вчинили передбачений ККУ злочин щодообігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів навіть у випадках, якщо немає кваліфікуючих ознак;

2) посилення контролю Державної прикордонної та Митної служб за ввезенням в країну певних речей, предметів, багажів;

3) подолання економічної кризи шляхом відновлення народного господарстваі торгівельних зав'язків як в країні, так із іноземними державами.

Наркотики були, є і будуть тим соціальним злом, що є каталізатором злочинності. У підсумку можна зазначити, що кримінальне законодавство зарубіжних держав у сфері відповідальності за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів формулюється по-різному, але в усіх законах цей злочин визнається як такий, що має значну небезпеку для суспільства.

Бібліографічні посилання:

1. Ахметшин Х.Б. Сучасне кримінальне законодавство КНР. Кримінальний кодекс КНР / Х. М. Ахметшин, Н. Х. Ахметшин, А. А. Петухов. М., 2001. С. 375-377.

2. Кричун Ю.А. «Аналіз зарубіжного кримінального законодавства про відповідальність за контрабанду наркотиків». *Науковий вісник ДДУВС*. 2017. № 4. с. 188-195.

3. Кубанцева С. П. Деякіаспекти боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів за кримінальним законодавством зарубіжних країн. *Журнал зарубіжного законодавстваі порівняльного правознавства*. 2010. № 2. С. 77-87.

4. Лозовицька Г. П. Загальний порівняльно-правовий коментар та порівняльні таблиці кримінальних кодексів країн-учасників Співдружності незалежних держав (СНД) : в 2-х ч. / Г.П. Лозовицька. Саратов : [б. и.].Ч. 2. 2002. 681 с.

5. Стрельцов Є. Л. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів: склад злочину : наук.практ. комент. / Є. Л. Стрельцов, А. М. Притула ; Одеса : Фенікс, 2012. 84 с.

6. Кримінальний кодекс Республіки Казахстан = TheKazakhpenalcode : Закон Респ. Казахстан от 16 июля 1997 г. № 167 с изм. и доп. на 1 авг. 2001 г. / предисл.И. И. Рогова. СПб. : Юрид. центр Пресс, 2002. 236 с.

7. Тацій В.Я., В.І. Борисов, В.І. Тютюгін «Кримінальне право України. Особлива частина» 2015 / 5-те видання/ Харків «Право». 680 с.

Марищенко Яна Сергіївна

курсант 2-го курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри кримінального права та кримінології кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 315 КК УКРАЇНИ, ВЧИНЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Сучасний період становлення української державності, характеризується всеосяжним підвищенням криміногенної ситуації, збільшенням відсотку злочинності, в тому числі пов'язані з проблемою незаконного наркообігу.

Якщо брати до уваги дані Українського науково-дослідного інституту судової психіатрії та наркології, то за останні декілька років в нашій країні відзначається щорічне зростання осіб, які вживають наркотичні засоби та перебувають на медичному обліку. Але беручи до уваги латентне вживання наркотичних засобів, то можна зробити висновок, що таких людей насправді набагато більше

Кримінальним кодексом України відповідальність за схилення до вживання наркотичних засобів закріплена статтею 315 ККУ [1]. Явище схилення є підвидом поширення наркоманії, а отже підвищує суспільну

небезпеку даного діяння. Безпосередньо в складі злочину повинен бути наявним предмет, що створює підвищену небезпеку для суспільства. Такими предметами являються:

- наркотичні засоби;
- психотропні речовини;
- аналоги наркотичних засобів та психотропних речовин;
- прекурсори.

Загальна характеристика, поняття та ознаки даних предметів закріплені Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» в редакції від 04.10.2018 року.

Також можна визначити, що предметом злочинного посягання, яке передбачене статтею 315 ККУ, вчиненого через Інтернет ресурси, являються наркотичні засоби або психотропні речовини, на відміну від статті 324 ККУ, в якій виокремлено лише одурманюючі речовини [1].

Однією із важливих колізій кримінального законодавства в сфері обігу наркотичних речовин являється суперечність між ст. 315 та 324 ККУ, які просто не відповідають актуальності проблематики попередження наркоманії та токсикоманії серед суспільства, адже у ст. 324 ККУ передбачено «втягнення неповнолітнього до систематичного вживання...одурманюючих речовин», у той час як залучення повнолітніх осіб до вживання одурманюючих речовин залишається законним [2, с. 89].

Також є незрозумілою позиція законодавців у питанні відсутності у диспозиції статті 315 ККУ тяжких наслідків та (або) спричинення смерті потерпілому, які можуть настати в результаті схиляння до вживання наркотиків.

В наш час небезпека наркотиків зумовлена не лише їх хімічними властивостями та пагубним впливом на організм, але й також популярністю серед молодого покоління, швидкістю звикання та легкою доступністю. Дуже великим є відсоток смертності людей, які не знаючи як вживати наркотики, помирають від передозування ними. Саме тому, якщо злочинець має прямий умисел на схиляння людини до вживання наркотичних засобів, має передбачати можливість смерті потерпілого або інших тяжких наслідків [3].

Також важливим є визначення моменту вчинення злочину. Так, злочин, передбачений статтею 315 ККУ [1], буде вважатися закінченим з моменту виникнення в особи, яку схиляють, бажання вживати наркотичні засоби. Дане бажання має безпосередньо ґрунтуватися на певних діяннях, як приклад: споживання, придбання та дії спрямовані на отримання грошей для придбання наркотиків.

Отже, ситуація в нашій країні характеризується стійкими негативними явищами та тенденціями в сфері незаконного обігу й споживання наркотичних засобів, що являють собою велику небезпечність для здоров'я всього

населення, економіки країни та безпеки держави в цілому. Важливим є те, що в наш час мережа Інтернет стала невід'ємною частиною життя суспільства, і тому саме даний спосіб є легким методом схилення конкретно визначеної особи до вживання наркотичних засобів. Тому в даних умовах існує нагальна необхідність реформування нормативних актів у сфері протидії наркообігу в державі за допомогою Інтернет ресурсів.

Бібліографічні посилання

1. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України: кодекс від 05.04.2001, редакція від 16.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
 2. Драган Г.Н. Наркомания и наркобизнес: Выявление и пресечение незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ / Г.Н. Драган, Б.Ф. Калачев. М.: Новый юрист, 1998. 239 с.
 3. До чого призводить застосування наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів або одурманюючих речовин. URL: <http://www.narko-pomosh.ru/k-chemu-privoditupotreblenie-narkotikov>.
-

Марочко Кирило Сергійович

курсант взводу КП-641 факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

*старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник*

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНИМИ

У сучасній науковій та юридичній літературі поняття злочинності неповнолітніх прямо пов'язане саме з віком суб'єкта, який вчиняє злочин. У кримінології злочинність неповнолітніх розглядається через призму негативного явища, що проявляється у певній сукупності злочинів, вчинених

неповнолітніми особами у віці від 14 до 18 років. Саме вік є біологічною ознакою, що визначає соціальні й психологічні особливості етіології злочинності неповнолітніх, способи та специфіку їх попередження.

Особливо гостро потребує уваги запобігання злочинів вчинених неповнолітніми у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Структурна частка таких злочинів (зокрема, ст. ст. 305-324 КК України), становить щорічно 5-6 % всіх злочинів, вчинених неповнолітніми. Тому на даний момент, превентивна діяльність щодо запобігання даного виду злочинів є надзвичайно важливою та актуальною [1].

Розвиток та соціальне становище молоді є чи не найголовнішим показником рівня суспільства. А тому своєчасне та вдале запобігання злочинності серед неповнолітніх, створення можливостей для всебічного розвитку молоді є запорукою прогресу держави в цілому.

Важливе значення у боротьбі з наркоманією та вчиненні злочинів у сфері обігу наркотиків серед неповнолітніх має сім'я. Сім'я виступає інститутом первинної соціалізації, виконує провідну роль у формуванні особистості неповнолітнього. Проте в час інформаційного розвитку відбувається зменшення впливу сім'ї на виховання підростаючого покоління.

В наших реаліях цю роль частіше виконує телебачення та Інтернет. Безліч пропозицій та нав'язливої реклами на кожному кроці «стирає» у неповнолітніх страх перед наркотиками та їх впливом на організм, а також формує тенденцію, коли підлітки віддають перевагу наркотикам, а не алкоголю [3, с. 35].

Криза сімейних відносин, погана якість шкільної освіти, відсутність організованого дозвілля, наркотизація середовища в кінцевому етапі формують у неповнолітнього кримінальну мотивацію, під впливом якої вчиняється більшість злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Для подальшого запобігання вчиненню злочинів серед неповнолітніх, які вчиняються у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, держава та суспільство повинні зробити наступні кроки:

- захист від негативних явищ, що можуть спричинити зміну ціннісних орієнтацій, світогляду та соціального самопочуття молоді;
- розробка новітньої державної молодіжної політики для вдосконалення системи виховання та освіти молоді, методів реалізації соціальних, економічних та духовних потреб;
- розробка заходів, спрямованих на організацію дозвілля: відновлення і будівництво культурних, спортивних і розважальних об'єктів дозвілля;
- розробка заходів та прийомів, спрямованих на формування здорового способу життя дітей та молоді, посилення контролю за дотриманням кримінального законодавства;

- посилення кримінальної відповідальності за схилення неповнолітніх до вживання наркотичних засобів та встановити кримінальну відповідальність за нав'язливу рекламу Інтернет – ресурсів, які мають у продажі наркотичні засоби та психотропні речовини.

Провівши дослідження злочинів, які були вчинені неповнолітніми, нам вдалося виділити основні фактори ризику щодо можливості вчинення ними злочинів у сфері обігу наркотичних засобів: недостатній рівень правової свідомості та знань; плачевний рівень організованої системи дозвілля; вживання алкогольних, спиртних та наркотичних речовин; низький рівень правосвідомості батьків та недостатня увага щодо виховання дитини, нав'язлива реклама Інтернет – ресурсів, які пропагують вживання наркотичних засобів [4, с. 104].

В даній роботі ми визначили, що основним методом боротьби зі злочинністю неповнолітніх у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів є превентивна та профілактична діяльність, заснована на засадах соціального, економічного й культурного характеру, які покликані забезпечити достойний рівень культури, добробуту, виховання та навчання нового покоління.

Враховуючи проблематику даного питання, доведено необхідність модернізації й вдосконалення ефективності державної та соціальної політики, яка буде спрямована на профілактику злочинів, вчинених неповнолітніми у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів і запропонували способи їх подальшого та найшвидшого подолання.

Бібліографічні посилання

1. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: кодекс від 05.04.2001. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/>.
 2. Галушко Б.С. Поняття злочину у кримінальному праві України / Актуальні проблеми держави і права. 2012. № 3. С. 592-596.
 3. Лесько Н.В. Правове виховання дітей – важливий напрям профілактики правопорушень / Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2014. № 810. С. 33-37.
 4. Мотунова Н.В. Сутність поняття профілактики правопорушень серед неповнолітніх / Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 31. С. 104-106.
-

Олексенко Володимир Григорович
старший викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПРО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

В умовах реформування кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства України, під час розбудови правової держави, яка повинна відповідати стандартам законодавства Європейського Союзу, на органи Національної поліції України (далі – ОНП) покладається дуже важливе та надзвичайно відповідальне завдання саме по протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Ефективна протидія незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів може забезпечити високий рівень дотримання принципу законності в державі й суспільстві, захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина України.

Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів є одним із пріоритетних напрямів протидії злочинності. Якісно та ефективно здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення протидії цим злочинам неможливо без запровадження інноваційних технологій, що є одним із головних напрямів високорозвинених країн.

Запровадження досягнень інформаційної епохи у вигляді сучасних комп'ютерно-інформаційних і телекомунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів України є першим кроком до входження у Єдину Європу, наближення до стандартів ЄС.

Інформаційно-аналітичне забезпечення виявлення, документування та розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, має певну специфіку. Розслідування злочинів даної категорії носить дослідницький та пошуковий характер. Злочинці стають дедалі більш досвідченими, використовують для вчинення злочинів сучасні інформаційні технології та телекомунікаційні засоби. Крім того, сучасна злочинність швидко пристосовується до методів боротьби з нею, зокрема шляхом активної протидії оперативно-розшуковим заходам.

Інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів, з метою вирішенні інформаційно-аналітичними засобами не лише проблем захисту від загроз, що виникають, а, насамперед, завчасному викритті і попередженні суб'єкта управління про причини та умови, що можуть сприяти виникненню ранніх ознак цих загроз, а саме: ризиків, небезпек і викликів.

На теперішній час існує низка проблем щодо інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-розшукової протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, а саме:

- неналежне фінансування;
- недостатня кількість підготовлених категорій фахівців у галузі інформатизація, які здійснюють аналітичне забезпечення оперативно-розшукової протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;
- відсутність автоматизованих інформаційних систем (баз даних), які б впорядковували та систематизували в усіх областях України інформацію щодо осіб, які причетні до скоєння кримінальних правопорушень пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;
- наявність об'єднаної з різними автоматизованими інформаційними системами в єдину систему з інтегрованим територіально – розподіленим банком даних;
- відсутність єдиної нормативно-правової бази організації і функціонування системи інформаційного забезпечення ОГП.

Для реалізації кожного з цих напрямів доводиться вживати організаційні і технічні заходи, які повинні сприяти формуванню єдиних підходів до вирішення проблем інформаційного забезпечення підрозділів протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Разом з цим, відповідно до п. 18. ст. 8 Закону України «Про оперативно розшукову діяльність», підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності надається право створювати і застосовувати автоматичні інформаційні системи. Також у ст. 25 Закону України «Про Національну поліцію України» (Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення), закріплені наступні норми:

1. Поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень, визначених цим Законом;

2. Поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності:

- формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України;
- користується базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади;
- здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу;
- здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями.

3. Поліція може створювати власні бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи, необхідні для виконання покладених на неї повноважень.

4. Діяльність поліції, пов'язана із захистом і обробкою персональних даних, здійснюється на підставах, визначених Конституцією України, Законом України "Про захист персональних даних", іншими законами України.

При цьому, основна мета інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-розшукової протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – це створення умов для оперативної обізнаності працівників ОНП, які безпосередньо займаються виявленням осіб, які вчинили злочини, готують вчинення злочинів, переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, тобто підвищення ефективності протидії злочинам пов'язаним з незаконним обігом наркотиків.

Для створення єдиної системи інформаційного забезпечення ОНП, яка фактично є сукупністю комп'ютерних інформаційних підсистем, об'єднаних в інтегрований банк даних, необхідно здійснити ряд заходів:

- на організаційному та відомчому рівні прийняти рішення щодо обґрунтування необхідності створення зазначеної системи;
- розробити відповідне технічне завдання для її розробки та окреме програмне забезпечення щодо обліків незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, яким забезпечити ОНП;
- перейняти відповідний розпорядчий документ щодо регламенту, використання та впровадження зазначеної підсистеми;
- внести необхідні зміни, які регламентують функціонування та використання у службовій діяльності відомчих інформаційних ресурсів, у зв'язку із впровадження даної інформаційної підсистеми;

- в усіх ОНП здійснювати збір інформації за даним напрямом службової діяльності;

- розробити та затвердити наказ із настановою або положенням про порядок введення інформації до облікових баз даних;

- розробити та впровадити ряд організаційно-технологічних заходів захисту від несанкціонованого доступу до інформаційного забезпечення на всіх рівнях ОНП.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – це передбачена законодавством України система запроваджених заходів, спрямована на збір, узагальнення, аналіз, зберігання та використання інформації, у тому числі з обмеженим доступом, що має значення для вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності та спрямована на підвищення ефективності протидії злочинності.

Бібліографічні посилання

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996.

2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303 (із змінами та доповненнями).

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.

4. Захаров В.П. Інформаційне забезпечення боротьби зі злочинністю: монографія. – Львів: ЛьвДУВС, 2008. 472 с.

Рева Олександр Іванович,
курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Березняк Василь Сергійович
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ

Злочини у сфері незаконного обігу наркотиків останні роки набули широкого розповсюдження на території України і посідають друге місце за поширеністю серед усіх видів злочинів (зокрема, виходячи зі статистики по кількості засуджених осіб) [1].

Крім загальновідомого згубного впливу наркотичних засобів на здоров'я людини, що вживає їх, подальшого деградування особистості, можуть настають негативні наслідки у вигляді притягнення до кримінальної відповідальності, передбаченої кримінальним законодавством, що, як правило, тягне за собою вид кримінально-правового примусу – позбавлення волі [2].

Відповідно до чинного кримінального законодавства наркотичні засоби – це заборонені у вільному обігу речовини. Закон України «Про обіг наркотичних речовин» з урахуванням міжнародних зобов'язань України регулює суспільні відносини в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, визначає повноваження органів виконавчої влади, права та обов'язки юридичних осіб і громадян, які беруть участь у такому обігу на території України [3].

До них відносяться, зокрема, соломка макова, марихуана (рослини конопель), опій, гашиш, кокаїн, героїн тощо. Законом передбачена кримінальна відповідальність за незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин, вчинених як без мети збуту (тобто для особистого вживання), так і з метою збуту, при цьому законодавець визначив за вчинення другої категорії злочинів більш жорсткі санкції [7, с. 32].

У чинному кримінальному кодексі України є ряд статей, що

передбачають кримінальну відповідальність за вчинення злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин. Слід зазначити, що найбільш часто особи притягуються до кримінальної відповідальності за статтями 309 і 307 КК України [2].

Кримінальна відповідальність за незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів передбачена статтею 307 КК.

Аналогічні дії щодо зазначених предметів, вчинені без мети збуту, утворюють склад злочину, передбачений статтею 309 КК, а таке ж діяння з прекурсорами кваліфікуються за статтею 311 КК [2].

Частина 3 ст. 309 Кримінального кодексу України передбачає кваліфікуючі ознаки, які виражаються в залученні до злочинної діяльності неповнолітнього особи (тобто особа до 18 років); предмет таких дій виражений в особливо великих розмірах [2].

Кримінальна відповідальність передбачена за обіг:

- 1) наркотичних засобів (наприклад, канабіс (подрібнена конопля, марихуана), героїн, кокаїн, опій, макова соломка, трамадол, метадон тощо);
- 2) психотропних речовин (наприклад, ЛСД, мескалін, метамфетамін, фен, інші амфетаміни тощо);
- 3) аналогів наркотичних засобів та психотропних речовин [2; 4].

Якщо особа, яка добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги і вказала на джерело їх придбання або сприяла розкриттю злочинів, пов'язаних з незаконним обігом, то така особа звільняється від кримінальної відповідальності за незаконне їх виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання (частина перша цієї статті, частина перша статті 309 цього Кодексу) [5].

Також Кримінальний кодекс України містить ряд інших статей, що передбачають відповідальність за: схилення до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (стаття 315 КК України); незаконне публічне вживання наркотичних засобів (стаття 316 КК України); незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (стаття 314 КК України) та інші [2].

Для кваліфікації дій особи за ч. 2 ст. 309 КК України (незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту) за кваліфікуючою ознакою «вчинення особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених статтями 307, 308, 310, 317 КК України» з урахуванням положень ст. 33 КК України (сукупність злочинів) не є

обов'язково наявність факту засудження особи за однією із цих статей [2].

Тема наркотичних речовин є болючим питанням для нашого суспільства. Незважаючи на те, що наркотичні речовини за останні роки стали глобальною проблемою, з якою борються правоохоронні органи, тема наркотичних речовин досить часто стає важелем тиску не тільки на осіб винних у вчиненні таких правопорушень, а й на добропорядних людей [6].

Кримінальна відповідальність за ці злочини відповідає міжнародним договорам України, які передбачають обов'язки держав переслідувати осіб, винних в незаконному обігу предметів, що становлять підвищену небезпеку для здоров'я населення, в першу чергу наркотичних засобів.

Будь-яка фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку та вчинила діяння передбачені об'єктивною стороною конкретного складу злочину, як правило, може визнаватися суб'єктом злочину в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Водночас знижений вік відповідальності за заволодіння наркотичними засобами шляхом крадіжки, грабежу, розбою і вимагання – це відповідно фізичні особи, які досягли 14-річного віку.

Тільки спеціальним суб'єктом можливе вчинення таких злочинів, як заволодіння наркотичними засобами шляхом зловживання службовим становищем, незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів, порушення правил поведження з наркотичними засобами, отруйними і сильнодіючими речовинами, біологічними агентами чи токсинами [7].

Отже, чинним законодавством передбачена не тільки сувора відповідальність за вчинення правопорушень та злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, а й передбачені підстави звільнення від відповідальності в певних випадках, тобто певні регулятивні важелі, тому особа, яка дійсно бажає покінчити з наркоманією, має реальну можливість зробити це без будь-яких наслідків для себе в частині притягнення до кримінальної або адміністративної відповідальності.

Бібліографічні посилання

1. Статистична інформація стосовно ув'язнених Державної кримінально-виконавчої служби України станом на 1 липня 2019 року. URL: <https://kvs.gov.ua/2019/harakteristika/01.06.2019.pdf> (дата звернення: 27.01.2020).

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 20.01.2020).

3. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів: Закон України в редакції від 01.09.2009 № 863-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/863-14> (дата звернення: 20.01.2020).

4. Данилевська Ю.О., Каменський Д.В. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: проблеми кримінально-правової кваліфікації: практичний посібник. Луганськ: ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. 226 с.

5. Крут К.О. Поняття збуту наркотичних засобів та його місце у незаконному наркообігу. *Форум права*. 2013. № 1. С. 525-531.

6. Наркозлочинність: кримінологічна характеристика та запобігання: наук.-практ. посіб. За заг. ред. А. П. Закалюка. К., 2016. 296 с.

7. Осипенко А.І. Форми протидії незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, що застосовуються ОВС. *Право і суспільство*, 2014. № 3. С. 205-211.

Рец Віолетта Володимирівна,

курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ МЕДИЧНОЇ МАРИХУАНИ В УКРАЇНІ: ЗА І ПРОТИ

Питання легалізації марихуани як фармацевтичного засобу хвилює громадськість вже не один рік. Українське суспільство фактично розділилося на два табори: ті, хто підтримує легалізацію, розуміючи, що це прогресивний крок у сучасній вітчизняній медицині і ті, хто категорично проти даного заходу, вважаючи, що це збільшить число осіб, які вживають речовину як наркотичний засіб і держава не матиме жодних важелів впливу кримінально-правового характеру в подальшому. Певна частка істини присутня в обох сторін, проте науковцям і посадовцям до сьогодні досить важко відповісти на питання легалізації однозначно: чи це не є надто сміливим кроком для України, а переконання противників легалізації надто стереотипними?

Колишня виконувачка обов'язків міністра охорони здоров'я Уляна Супрун підтримувала ідею легалізації марихуани в Україні. Вона закликала підтримати петицію із закликом врегулювати використання канабісу в Україні, яка була зареєстрована на сайті Верховної Ради у січні 2019 року, і розповіла про деякі корисні властивості забороненої в Україні речовини [1].

Позицію У. Супрун стосовно легалізації марихуани в Україні можна виправдати, тому що доступ пацієнтів до препаратів на основі канабісу – це реалізація права на медичну допомогу. Крім того, основною метою медичного канабісу є полегшення страждань пацієнтів шляхом втамування болю, а також нормалізація самопочуття при тяжких захворюваннях і станах. Використання його в медицині є нормальною світовою практикою за умови дотримання ряду застережень, як вважає сама в.о. міністра охорони здоров'я. Громадськість різко сприйняла спроби легалізувати марихуани і тому це питання відклали на невизначений строк [1].

Ефективність препаратів на основі марихуани підтверджена вже медиками усього світу, які систематично проводять дослідження стосовно застосування даної речовини для лікування широкого спектру захворювань. Крім того, Національний центр раку США визнав канабіс ефективним у боротьбі з онкологічними захворюваннями у 2015 році. Таке твердження є офіційним і з цього випливає, що марихуана має потужний лікувальний потенціал. Ще однією лікувальною властивістю канабісу є його здатність боротися із хворобою Альцгеймера, що довела у 2016 році дослідницька група з Інституту Солка в Каліфорнії. Основний активний компонент марихуани – тетрагідроканабінол – і створює належний ефект у боротьбі з хворобою. У 2018 році у США видали першу ліцензію на препарат на основі марихуани, який допомагає людям із епілепсією. Ізраїльські вчені з Інституту Бен-Гуріона в лютому 2019 року опублікували роботу, у якій описали досвід лікування марихуаною розладів аутистичного характеру [2].

Саме завдяки новим науковим дослідженням, перелік захворювань, для лікування яких застосовується медичний канабіс, безперервно збільшується. На жаль, для українських вчених дослідження марихуани та її лікувальних властивостей є далекою перспективою. Це пов'язано із відомостями, що містяться в таблиці наркотичних речовин, затвердженої Кабінетом Міністрів України, у якій канабіс віднесено до найнебезпечнішої групи наркотиків, які повністю заборонено. Між іншим, до цього списку занесено героїн, дезоморфін та синтетичний опіоїд, який має назву «крокодил». Крім того, у ньому фігурують морфін, кодеїн або навіть кокаїн, які належать до менш небезпечної групи препаратів, обіг яких обмежено, але не заборонено повністю [2; 3].

Безперечно, щоб втілювати будь-які задуми або реалізовувати ідеї, потрібно створити законодавчий ґрунт. Так само і легалізація марихуани

потребує тривалої процедури законодавчого регламентування. Саме тому у 2019 році Комітет Верховної Ради з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин, зважаючи на українські суспільні тенденції, прийняв рішення про реєстрацію законопроекту про легалізацію медичного використання канабісу [4].

На жаль, сьогодні українське суспільство не дійшло до іншого, модернізованого розуміння призначення канабісу, який може бути не тільки смертоносною речовиною [5].

Саме тому дана пропозиція не була підтримана належним чином. Президент України Володимир Зеленський зазначив, що поспішати із легалізацією марихуани в Україні не слід, тому що, перш за все, спільнота до цього не готова. Слід виписати і зважити всі можливі ризики такої легалізації. Крім того, досить складно відрізнити медичну марихуану від немедичної, що може породжувати ряд нових злочинних способів отримання грошей за рахунок шахрайства, поєднаного із вирощуванням марихуани [1; 3].

Отже, оцінити ситуацію об'єктивно досить складно, тому що реалізація права на доступ до ліків шляхом легалізації марихуани може перетворитися на маніпуляцію і розквіт чорного ринку канабісу, який використовуватиметься в лікувальних цілях. Нормативно-правове підґрунтя, аналіз ризиків і соціальних загроз, а також готовність медицини до широкого застосування препаратів на основі канабісу – це базові елементи, що мають закласти підвалини легалізації.

Бібліографічні посилання

1. Легалізація марихуани: чи призводить це до вживання важких наркотиків? BBC. News: Україна: *офіційний веб-сайт*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50559777> (дата звернення: 11.02.2020 р.)

2. Навіщо в Україні легалізація медичної марихуани кому вона потрібна найбільше? Гордон: *офіційний веб-сайт*. URL: <http://gordonua.com/ukr/publications/-navischo-ukrajini-legalizatsija-medichnoji-marihuani-i-komu-vona-potribna-najbilshe-1382822.html> (дата звернення: 11.02.2020 р.)

3. Легалізація медичних конопель в Україні: за і проти. СЬОГОДНІ: *офіційний веб-сайт*. URL: <https://www.segodnya.ua/ua/ukraine/legalizaciya-medicinskoj-konopli-v-ukraine-za-i-protiv-1351856.html> (дата звернення: 11.02.2020 р.)

4. Комітет Ради підтримав легалізацію медичної марихуани в Україні. УНІАН: *офіційний веб-сайт*. URL: <https://www.unian.ua/health/country/10550571-komitet-radi-pidtrimav-legalizaciyu-medichnoji-marihuani-v-ukrajini.html> (дата звернення: 11.02.2020 р.)

5. Наука проти стереотипів: що заважає узаконити медичну марихуану в Україні. Слово і діло: аналітичний портал: *офіційний веб-сайт*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/10/28/kolonka/bohdan-mashai/suspilstvo/nauka-proty-stereotypiv-zavazhaye-uzakonyty-medychnu-maryxuanu-ukrayini> (дата звернення: 11.02.2020 р.).

Рудницька Кароліна Сергіївна

курсант 2-го курсу факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ

У сучасній науковій та юридичній літературі поняття злочинності неповнолітніх прямо пов'язане саме з віком суб'єкта, який вчиняє злочин. У кримінології злочинність неповнолітніх розглядається через призму негативного явища, що проявляється у певній сукупності злочинів, вчинених неповнолітніми особами у віці від 14 до 18 років. Саме вік є біологічною ознакою, що визначає соціальні й психологічні особливості етіології злочинності неповнолітніх, способи та специфіку їх попередження.

Особливо гостро потребує уваги запобігання злочинів вчинених неповнолітніми у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Структурна частка таких злочинів (зокрема, ст. ст. 305-324 КК України), становить щорічно 5-6 % всіх злочинів, вчинених неповнолітніми. Тому на даний момент, превентивна діяльність щодо запобігання даного виду злочинів є надзвичайно важливою та актуальною [1].

Розвиток та соціальне становище молоді є чи не найголовнішим показником рівня суспільства. А тому своєчасне та вдале запобігання

злочинності серед неповнолітніх, створення можливостей для всебічного розвитку молоді є запорукою прогресу держави в цілому.

Важливе значення у боротьбі з наркоманією та вчиненні злочинів у сфері обігу наркотиків серед неповнолітніх має сім'я. Сім'я виступає інститутом первинної соціалізації, виконує провідну роль у формуванні особистості неповнолітнього. Проте в час інформаційного розвитку відбувається зменшення впливу сім'ї на виховання підростаючого покоління.

В наших реаліях цю роль частіше виконує телебачення та Інтернет. Безліч пропозицій та нав'язливої реклами на кожному кроці «стирає» у неповнолітніх страх перед наркотиками та їх впливом на організм, а також формує тенденцію, коли підлітки віддають перевагу наркотикам, а не алкоголю [3, с. 35].

Криза сімейних відносин, погана якість шкільної освіти, відсутність організованого дозвілля, наркотизація середовища в кінцевому етапі формують у неповнолітнього кримінальну мотивацію, під впливом якої вчиняється більшість злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Для подальшого запобігання вчиненню злочинів серед неповнолітніх, які вчиняються у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, держава та суспільство повинні зробити наступні кроки:

- захист від негативних явищ, що можуть спричинити зміну ціннісних орієнтацій, світогляду та соціального самопочуття молоді;
- розробка новітньої державної молодіжної політики для вдосконалення системи виховання та освіти молоді, методів реалізації соціальних, економічних та духовних потреб;
- розробка заходів, спрямованих на організацію дозвілля: відновлення і будівництво культурних, спортивних і розважальних об'єктів дозвілля;
- розробка заходів та прийомів, спрямованих на формування здорового способу життя дітей та молоді, посилення контролю за дотриманням кримінального законодавства;
- посилення кримінальної відповідальності за схилення неповнолітніх до вживання наркотичних засобів та встановити кримінальну відповідальність за нав'язливу рекламу Інтернет – ресурсів, які мають у продажі наркотичні засоби та психотропні речовини.

Провівши дослідження злочинів, які були вчинені неповнолітніми, нам вдалося виділити основні фактори ризику щодо можливості вчинення ними злочинів у сфері обігу наркотичних засобів: недостатній рівень правової свідомості та знань; плачевний рівень організованої системи дозвілля; вживання алкогольних, спиртних та наркотичних речовин; низький рівень

правосвідомості батьків та недостатня увага щодо виховання дитини, нав'язлива реклама Інтернет – ресурсів, які пропагують вживання наркотичних засобів [4, с. 104].

В даній роботі ми визначили, що основним методом боротьби зі злочинністю неповнолітніх у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів є превентивна та профілактична діяльність, заснована на засадах соціального, економічного й культурного характеру, які покликані забезпечити достойний рівень культури, добробуту, виховання та навчання нового покоління.

Враховуючи проблематику даного питання, доведено необхідність модернізації й вдосконалення ефективності державної та соціальної політики, яка буде спрямована на профілактику злочинів, вчинених неповнолітніми у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів і запропонували способи їх подальшого та найшвидшого подолання.

Бібліографічні посилання

1. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: кодекс від 05.04.2001.URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/>
 2. Галушко Б.С. Поняття злочину у кримінальному праві України / Актуальні проблеми держави і права. 2012. № 3. С. 592-596.
 3. Лесько Н.В. Правове виховання дітей – важливий напрям профілактики правопорушень / Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2014. № 810. С. 33-37.
 4. Мотунова Н.В. Сутність поняття профілактики правопорушень серед неповнолітніх/ Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 31. С. 104-106.
-

Страусьва Альвіна Михайлівна

курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Савенко Вікторія Петрівна,

старший викладач кафедри
кримінального права та криминології

ІНТЕРНЕТ ТА ІНШІ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ФАКТОР, ЩО СПРИЯЄ НАРКОТИЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ. ЗАПОБІГАННЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В ІНТЕРНЕТІ

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що останні тенденції щодо розповсюдження наркотичних засобів через інтернет та соціальні мережі є невтішними. Своєчасна діяльність уповноважених правоохоронних органів щодо виявлення, фіксації та протидії фактам незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів має важливе значення сьогодні.

За даними статистики у 2019 році було виявлено близько 24 тисяч злочинів у сфері обігу наркотичних речовин, що на 40% більше, ніж у 2018 році. Посадовими особами органів, уповноважених на боротьбу з наркозлочинністю, у 2019 році було вилучено трохи більше трьох тонн наркотичних засобів. Також, у минулому році було ліквідовано 24 організовані злочинні організації, які займалися розповсюдженням наркотиків та було затримано 105 груп осіб, які вели продаж заборонених законом речовин [1].

Наведені статистичні дані дають можливість проаналізувати та оцінити масштаби поширення наркозлочинності на території нашої держави. Також, доцільним є зазначити, що Україна досить часто є транзитною країною для розповсюдження заборонених засобів і речовин.

Для більш ґрунтовного дослідження поставленого питання звернемося до Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15.02.1995 р. Відповідно до ст.1 цього закону: «наркотичні засоби – це речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» [2].

У цьому нормативно-правовому документі зазначений вичерпний перелік наркотичних засобів, у тому числі рослин і психотропних речовин, які заборонені або обмежені в обігу. Відповідно до норм Кодексу України про

адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» та інших нормативно-правових актів відбувається регулювання суспільних відносин у досліджуваній сфері життєдіяльності.

Останнім часом випадки розповсюдження наркотиків через соціальні мережі та Інтернет зустрічаються досить часто. Тому держава здійснює внутрішню політику, що направлена на протидію розповсюдженню наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Для цього нині в Україні запроваджено сумісну діяльність підрозділу Національної поліції України щодо протидії наркозлочинності та кіберполіції. За результатами діяльності цих підрозділів у 2019 році було виявлено близько 255 випадків вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних речовин із застосуванням мережі Інтернет.

Розповсюдження наркотичних засобів через мережу Інтернет здійснюється шляхом створення великої кількості сайтів, на яких пропонується придбати зазначені речовини. Також поширення наркотичних засобів проводиться через закриті та відкриті групи, чати у соціальних мережах.

Наприклад, якщо ми наберемо у пошуковому вікні будь-якої широко застосовуваної пошукової системи словосполучення «наркотичні засоби», то зможемо отримати близько 1 100 000 різних посилань. Ці сайти є досить різними за своєю спрямованістю. Певна їх частина містить опис зазначеної категорії, але й зустрічаються досить «цікаві» сайти, які пропонують перейти за посиланнями, аби отримати деяку інформацію стосовно зазначеного запиту. Вагома частина зазначених сайтів містить інформаційне наповнення, в якому описується обраний нами запит, але наведені описи мають різний характер.

Зустрічаються сайти, які спростовують інформацію щодо згубного впливу деяких наркотичних засобів та психотропних речовин. Іноді за допомогою мережі Інтернет людям нав'язується думка, що існують певні засоби та хімічні суміші, які допомагають «розслабитись» та зняти стрес.

Також досить поширеним є розповсюдження наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів через ряд соціальних мереж. Так, наприклад, широко використовуваний месенджер «Телеграм», який призначений для обміну повідомленнями між його користувачами, став інструментом, за допомогою якого злочинці реалізують свої наміри. За допомогою так званих «телеграм-каналів» здійснюється залучення осіб, які у подальшому зможуть придбати заборонені в обігу засоби та речовини. Особа, яка має намір придбати наркотичний засіб має змогу вільно спілкуватися через зазначену соціальну мережу зі злочинцем, який у даному випадку повністю

контролює увесь процес та може домовитися про передачу їй заборонених речовин за допомогою «закладки», яку залишає кур'єр у заздалегідь обумовленому місці. Аналізуючи дані, розміщені на сайтах відомих пошукових систем, можна зробити висновок, що розповсюдження наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів є досить суттєвою загрозою для безпеки суспільства.

Зараз наша держава намагається всебічно боротися із проблемою наркозлочинності. Задля цього в містах України було запроваджено ряд пілотних проектів, які мають профілактичну та виховну спрямованість. Наприклад, у Кременчуці поступово вводиться діяльність проекту «Кременчук проти наркотиків», в рамках якого планується проведення профілактичних та виховних заходів серед молоді міста. Також, у соціальній мережі «Телеграм» було створено спільноту, до якої всі охочі можуть додавати фото записів-посилань, розміщених з метою розповсюдження наркотичних засобів, на стінах будинків, парканів та інших споруд. Додавання цих фото може допомогти правоохоронними органам в розслідуванні злочинів, пов'язаних з обігом наркотиків.

На нашу думку, боротьба з наркозлочинністю в Інтернеті потребує комплексного підходу. Для цього держава має акцентувати увагу не тільки на проведенні певних профілактико-виховних заходів, але й зміну нормативно-правових актів, що регулюють дану сферу суспільного життя. Перегляд чинних законодавчих актів та встановлення більш суворого покарання за злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів зможуть покращити ситуацію, що склалася в цілому.

Бібліографічні посилання

1. На наркоринку виявлено 80 нових психоактивних речовин, склад яких невідомий медикам. URL:<https://www.ukrinform.ua/> (дата звернення: 04.02.2020 р.).
 2. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15.02.1995 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.02.2020 р.).
-

Темрієнко Наталія Володимирівна
курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Березняк Василь Сергійович
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

ПРОТИДІЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ НА ПРИКЛАДІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

У ХХІ столітті, під час глобалізаційних процесів, проблематика протидії злочинності, зокрема і наркотичній, є транснаціональною. Кожна держава, суспільство стикається з розв'язуванням її, використовуючи численні засоби та методи, втручається у криміногенно-кримінальні процеси на будь-якому етапі як націлюючись на запобігання реалізації злочинних намірів, так і маючи за самоціль розкрити скоєні злочини. Зазначені процеси, що визначаються як «протидія злочинності» – реальна кримінологічна дійсність, яка стає перманентно актуальною в процесі урбанізації, коли апріорі рівень наркозлочинності зростає. Аналізуючи питому вагу злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів серед загальної кількості злочинів за останні 3 роки в Україні, ситуація вказує на зріст кількості вказаних кримінальних правопорушень. Так, відповідно до статистики Генеральної прокуратури України «Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування» наркозлочини серед загальної маси склали 5,3% у 2017 році, 5,4% у 2018 році, а у 2019 вже 6,3% [1]. Отже, нагальним постає наразі питання протидії наркозлочинності через призму зарубіжного досвіду з метою можливої імплементації вдалих практик у національну правоохоронну систему.

Загалом світові моделі боротьби з наркозлочинністю умовно диференціюють наступним чином:

- «група жорсткої політики», яка характеризується веденням найбільш жорсткими методами та засобами боротьби з наркотиками, аж до смертної

кари, а нормативно-правова база у країнах щодо розповсюдження наркотиків є досить посиленою (Малайзія, Іран, Пакистан);

- «група жорсткого контролю», в якій держави ведуть жорсткий контроль з обігу наркотичних засобів, зокрема активно протидіють наркоманії (США, Велика Британія, Франція);

- «ліберальна група», країни якої тяжіють до вивчення механізму функціонування ринків збуту та осередків виготовлення наркотиків, знищення мозкових центрів наркозлочинності, розроблення уніфікованої концепції та стратегії боротьби з наркозлочинністю, створення системи контролю за перебігом прекурсорів (Нідерланди, Швейцарія) [2, с. 74-75].

Розглянемо боротьбу з наркозлочинністю на прикладі однієї з найяскравіших країн ліберального спрямування – Нідерландах. Протидія наркотикам у Нідерландах розпочалась наприкінці ХХ століття – 1996 з Амстердаму, де було запроваджено заходи трьох основних напрямків – зниження рівня попиту на наркотичні засоби; мінімізацію обсягу пропозицій та зменшення ступеня шкоди їх вживання [3, с. 217]. Разом з тим, вказана програма була в першу чергу направлена на молодь та дітей як майбутнє покоління.

Окрім цього, з початку 2000 року на локальному рівні, зокрема, місцевим самоврядуванням Амстердаму, були запроваджені програми «Нових перспектив», які спрямувались на коригування вектору розвитку підлітка у школі, розвиваючи його морально, духовно та спонукаючи до приєднання до громадянського суспільства, чим і репрезентувала назва програми. Програма «Підхід 600» навпаки була направлена на індивідуальну профілактику найнебезпечніших злочинців, у тому числі пов'язаних з наркотиками, до якої долучались представники правоохоронних органів, громадських організацій, установи охорони здоров'я та соціальні служби [3, с. 218-220].

Отже, невпинне зростання рівня злочинності та поширення незаконного обігу наркотиків у молодіжному середовищі змусило уряд Нідерландів вжити невідкладних превентивних заходів, пов'язаних з інвестиціями у профілактику наркозлочинності, які виправдали себе через десятки років. Як наслідок, країна нині є однією з найбезпечніших держав ЄС, яку щороку відвідують мільйони туристів.

Однак серед числа країн, що проводять досить ліберальну політику відносно наркозалежних, є держави, наприклад, США та Велика Британія, які одночасно з поблажливим ставленням до наркозалежних проводять жорстку антинаркотичну політику серед верств населення, що відносяться до груп ризику, здійснюючи при цьому жорсткий контроль за незаконним обігом наркотичних засобів [4, с. 156-157].

Так, у США у 1989 р. було прийнято Національну стратегію боротьби з наркотиками, яку здійснюють більше ніж тридцять федеральних відомств [2, с. 77]. Такого роду діяльністю займаються ЦРУ, ФБР, Держдепартамент, митні органи, берегова охорона, податкові служби, поліція і т.д. Законодавство США є жорстким у протидії обігу наркотичних засобів, особливо серед молоді та школярів.

Загальнонаціональна антинаркотична медіакампанія у США становить один з важливих антинаркотичних заходів, направлених на почуття індивідуальності кожного підлітка з метою протидії негативним посланням масової культури, а також ідеям вживання наркотиків [5, с. 25-26]. Отже, застосування ЗМІ у протидії наркотикам головним чином направлене на підлітків з хиткими життєвими настановами та несформованою життєвою позицією. Окрім цього, існує безліч превентивних програм за участю батьків, серед яких: інформаційні програми; програми практичного навчання батьків методам профілактики наркоманії; програма сімейної взаємодії.

Допомозі та вилікуванню хворих створені програми підтримки та реабілітації, на кшталт короткочасної інтервенції до лікування або «доступу до відновлення» [5, с. 27].

Таким чином, сучасна модель державної протидії наркозлочинності в Україні потребує нагального вдосконалення у зв'язку з урбанізацією та, як наслідок, зростанням поширеності способів обігу наркотичних засобів серед населення – через Інтернет, автомати продажу синтетичних напівнаркотичних засобів тощо. На нашу думку, приклад США є найбільш вдалим, оскільки паралельно з лікуванням наркозалежних у країні повинна проводитись загальнодержавна, локальна та індивідуальна профілактика, націлені на зменшення кількості попиту та, відповідно, пропозицій придбати наркотичні засоби. Групи ризику – молоде населення – має перебувати під прямим наглядом держави у площині збереження останніх від впливу наркотиків, оскільки збереження здорового генофонду наразі є завданням номером один у національній політиці.

Бібліографічні посилання

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі. Сайт Генеральної прокуратури України. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&_c=fo.

2. Копотун І.М. Запобігання незаконному обігу наркотичних засобів в Україні та зарубіжних країнах. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*: зб. наук. пр./ редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), М. В. Афанасьєва (заст. голов. ред.), Ю. П. Аленін [та ін.] ; відп. за вип.

М. В. Афанасьєва, МОН України, НУ ОЮА.Одеса: Юрид. л-ра, 2014.Т. 15. С. 74-80.

3. Стрільців О.М. Запобігання наркозлочинності: досвід Нідерландів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 2169-225.

4. Оперук В.І. Зарубіжний досвід боротьби правоохоронних органів із незаконним обігом наркотиків. С. 155-157. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/11794/1/zbir1-14-reform-zakonod_p155-157.pdf

5. Черниш О.А., Дроздова І.В. Досвід США у сфері боротьби з наркоманією. *Основні напрями та проблеми протидії наркоманії [Текст] : матеріали круглого столу. (Київ, 6 лют. 2017 р.)* : / [редкол.: В.М. Вовк, А.П. Калініченко, А.В. Ляшук та ін.]. Івано-Франківськ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 25-29.

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права
та кримінології

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

СТАТЕВО-ВІКОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ВЖИВАННЯ, ВИРОБНИЦТВА ЧИ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ

Одним із найважливіших елементів кримінологічної характеристики будь-якого виду злочинності є характеристика особи злочинця. Оскільки розробка належних та ефективних заходів запобігання будь-якому виду злочинної діяльності, зокрема і організації або утриманню місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, повинна враховувати ті специфічні риси, властивості і якості, що відрізняють злочинців від законослухняних громадян.

Тому саме узагальнена кримінологічна характеристика окремих видів і категорій злочинців дозволяє виділити їх специфічні ознаки та якості, що сприяють вчиненню ними злочинів, визначити криміногенні групи населення, а також прогнозувати злочинну поведінку окремих осіб [1, с. 42]. Жоден кримінолог не може уникнути розгляду проблем, пов'язаних з особою злочинця. Вони виникають у ході теоретичного аналізу злочинності, її причин,

а також під час наукового розроблення й обґрунтування організації боротьби з цим явищем [2, с. 248]. Розглянемо і ми окремі складові такої характеристики.

Спочатку проаналізуємо осіб, які засуджені за вчинення злочину, передбаченого ст.317 Кримінального кодексу (далі – КК) України за ознакою статі. Такий поділ осіб є важливим для криминології, оскільки, на думку О.М. Гаргат-Українчук, незважаючи на те, що злочинність жінок тісно пов'язана із загальною злочинністю, разом з тим, вона має певні особливості, які визначаються соціально-біологічним і психологічним статусом жінки. Від злочинності чоловіків, яка домінує практично в усіх показниках загальної злочинності, жіноча злочинність відрізняється кількісними показниками, особливостями структури і характеру злочинів, роллю жінок у злочинах, вчинених разом із чоловіками, способами і знаряддями вчинення злочинів. Що стосується кількісних особливостей і відмінностей, то протягом століть жіноча злочинність завжди значно поступалась чоловічій. Співвідношення рівня злочинів, вчинених жінками, до рівня злочинів, вчинених чоловіками, дорівнює 1:7[3, с. 189].

Судова статистика підтверджує ці тези. Так, відповідно до Звітів про склад засуджених у 2015 р., при загальній кількості засуджених 94798 осіб, частка жінок складала 11,59%. У 2016 р., при 76217 засуджених особах, жінки складала 11,69%, у 2017 р. – 11,27% (76804 засуджених осіб), у 2018 р. – 11,8% (73569 засуджених осіб) та у 2019 р. – 12,2%(70375 засуджених осіб)[4]. Отже, за останні п'ять років, незважаючи на те, що загальна кількість засуджених осіб суттєво зменшилась, частка жінок серед усіх осіб, яких засуджено за вчинення злочинів, залишається у співвідношенні до чоловіків як 1 до 7.

Аналіз показників осіб, засуджених за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України свідчить, що розгляданий злочин також переважно вчиняється чоловіками. За узагальненими даними протягом 2015–2019 рр. частка жінок серед усіх осіб, засуджених за розгляданий злочин склала майже 12% [4]. Тобто можна говорити про те, що організацією або утриманням місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів займаються переважно чоловіки, оскільки співвідношення рівня цього злочину, вчиненого жінками, до рівня злочину, вчиненого чоловіками, дорівнює як і у середньому для всіх засуджених осіб – 1 до 7.

Також, для створення криминологічного портрету особи злочинця важливе значення має його вікова характеристика, що свідчить, по-перше, про особливості злочинної поведінки представників тих чи інших вікових категорій, по друге, дозволяє встановити найкриминогеннішу вікову групу

серед злочинців того чи іншого виду, по-третє, допомагає розкрити, зокрема, сутність ціннісних орієнтирів, потреб, цілей та планів злочинця[5, с.64].

Відповідно до даних кримінологів, найчастіше злочини загалом вчиняють особи вікових груп від 18 до 29 років та від 30 до 39 років, а після 40 років, за свідченням А.Ф. Зелінського, кримінальна активність особи значно знижується [6, с.64].

Дані судової статистики також підтверджують ці тези. Наприклад, у 2018 р. серед загальної кількості засуджених осіб 3,80% становили особи у віці від 14 до 18 років, 18,23% – від 18 до 25 років, 16,62% – від 25 до 30 років, 50,79% – від 30 до 50 років, 9,52% – від 50 до 65 років та 1,03% – понад 65 років [7].

Проте, якщо аналізувати дані за останні п'ять років, щодо кількості засуджених за організацію або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів за ознакою віку, то тут простежуються дещо інші тенденції.

У 2015 р. за злочин, передбачений ст.317 КК України було засуджено лише 2 неповнолітньої особи або 0,4% від загальної кількості, у віці 18-25 років засуджено 11,7% від загальної кількості осіб, засуджених за цей злочин, у віці 25-30 років – 16,6%, у віці 30-50 років – 62,8%, у віці 50-65 років – 8,5%, у віці понад 65 років не засуджено жодної особи. Тобто найбільшу частку засуджених за вчинення розгляданого злочину складала категорія осіб віком 25-50 років – понад 79%, тоді як серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2015 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 64,41% [8].

У 2016 р. за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України осіб віком 25-50 років було засуджено ще більшу частку – 83,51%. При чому серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2016 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 65,3% [9].

І хоча у 2017 р. частка осіб віком 25-50 років, засуджених за вчинення розгляданого злочину зменшилась до 80,59%, все одно вона значно переважала частку цієї вікової категорії серед загальної кількості засуджених у 2017 р. осіб, що складала 67% [10].

Те ж саме можна говорити і про дані за 2018 р. Так, за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України частка осіб у віці 25-50 років склала близько 79%, тоді як серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2018 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 67,41% [7].

А у 2019 р. частка осіб, засуджених за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України віком 25-50 років склала 73,6%, при чому серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2019 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 68,1% [11].

Таким чином, дані судової статистики свідчать про те, що за період 2015–2019 рр. злочин, передбачений ст.317 КК України переважно вчиняли чоловіки (87,9%) віком від 25 до 50 років (79,6%). Також характерною особливістю розгляданого злочину є те, що частка засуджених віком 25-50 років залишається стабільно вищою, ніж частка цієї вікової категорії серед усіх засуджених осіб. Ці дані можна враховувати при розробці ефективних заходів запобігання розгляданому злочину.

Бібліографічні посилання:

1. Ковалкин А.А. Хруппа Н.С., Чубарев В.Л. Деятельность органов внутренних дел по выявлению и предупреждению группового сбыта наркотических средств: Учебное пособие. К.: Украинская академия внутренних дел, 1993. 112 с.
2. Курс советской криминологии: Предмет. Методология. Преступность и ее причины. Преступник / Под ред. В.Н. Кудрявцева, И.И. Карпеца, Б.В. Коробейникова. М.: Юрид. лит., 1985. т.1. 415 с.
3. Гаргат-Українчук О.М. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного Університету. Серія Право*. 2014. Випуск 25. С.189-191.
4. Статистичні звіти «Про склад засуджених» за 2015-2019 рр., підготовлені Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/.
5. Доброрез І.О. Кримінологічна характеристика та попередження незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (за матеріалами Автономної Республіки Крим): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 242 с.
6. Зелинский А.Ф.: Курс лекций. Х.: Прапор, 1996. 260 с.
7. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2018 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/_Zvit_2018/.
8. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2015 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/_Zvit_2015/.
9. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2016 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/_Zvit_2016/.

10. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2017 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/_Zvit_2017/.

11. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2019 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/_Zvit_2019/.

Циганок Дар'я Сергіївна

курсант 4-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри

кримінального права та кримінології

кандидат юридичних наук, старший

науковий співробітник

НАРКОТИКИ ЯК ПРОБЛЕМА СЕРЕД МОЛОДІ

На сьогоднішній час серед підлітків 14-17 років ми маємо 18% підлітків, які мали досвід вживання будь-яких наркотиків. Це вражаюча статистика. Так, згідно з даними дослідження, у 2019 році 18,3% дівчат-підлітків мали досвід вживання наркотичних речовин протягом життя, і 16,6% – хлопців.

Нажаль на сьогодні однією із глобальних суспільних проблем в Україні є наркотики серед молоді. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства спостерігається відсутність будь-яких правил моралі, дотримання норм культури, ідеології. Склалась така ситуація, що можна все, в тому числі і наркотики. Нажаль сім'я втрачає свої виховні функції, проблемою наркоманії держава займається формально, в засобах масової інформації все частіше пропагується тема легалізації деяких наркотичних речовин. Усе це призводить до того, що наркоманія молодшає [1]. Все більше підлітків пробують наркотики ще в школі. Від вживання більш легких наркотиків підлітки переходять до важчих.

Хотілося б звернути увагу на сумну статистику того що високий відсоток становлять саме ті, хто спробував наркотики серед студентів перших курсів. Причому багато таких осіб саме серед молоді, які приїжджають навчатись у

столицю. Вони сприймають наркотики як прояв столичного життя, так звана данина моді. Найбільш поширеними серед юнаків та дівчат є дискотечні наркотики – психостимулятори. Вживання юнаками і дівчатами наркотичних речовин стає досить поширеним явищем, перш за все тому, що сьогодні наркотики продаються майже відкрито, і навіть поширюються через мережу Інтернет [2]. Однак, деякі медичні препарати, в яких містяться наркотичні речовини, вільно відпускаються в аптеках без рецепта.

Нажаль в даний час найбільш сильним і небезпечним наркотиком серед молоді став так званий «крокодил», який прийшов в Україну з Росії. Це саморобний наркотик, виготовлений на основі кодеїнових медичних препаратів, наприклад від кашлю, які вільно продаються в аптеках. Зданих медичних засобів за певними нескладними технологіями, які можна провести в домашніх умовах отримують неочищений дезоморфін, який за наркотичною дією сильніший морфіна в 20 разів, але через сполучення токсичних домішок він дуже небезпечний і практично з перших днів вживання призводить до руйнування тканин тіла. Протягом року такий наркоман помирає.

На сьогодні найпоширенішими і легко доступними наркотики серед підлітків та молоді є марихуана, психостимулятори та галюциногени – речовини, які руйнівні діють на мозок і внутрішні органи.

Ці наркотики, як, утім, і всі інші, для вигідного продажу розбавляють всілякою хімією, яка збільшує кількість продукту і подвоює його дію на організм. Саме тому наркобізнес – одна з найприбутковіших категорій світового бізнесу. Україна потрапила в сферу дії міжнародного наркобізнесу, і це впливає на динаміку наркотизації суспільства [3].

Непотрібно забувати про страшну статистику в Україні за останні роки майже вдвічі зросла кількість осіб, які перебувають на обліку в медичних закладах із діагнозом наркоманія. Найбільш ризикова і чисельна вікова група – молоді люди 15–30 років, їх серед наркоманів 95%. За даними Міністерства охорони здоров'я України, щороку в Україні реєструють 100 тисяч нових хворих, хоча необхідно визнати, що офіційна статистика суттєво відрізняється від реальної у бік заниження цифр. Є підстави вважати, що кількість споживачів наркотичних засобів у 10 разів більша, ніж за офіційними даними. Наркоманія охоплює не тільки молодь, що викликає педагогічне занепокоєння, а і зовні благополучних підлітків. Також, слід відмітити, що змінюється і структура наркотизації. Сучасні підлітки вже з 11–12 років починають вживати опіатоподібні і коноплеві культури [4]. Нажаль сучасна молодь навіть не приховує, які психотропні та наркотичні засоби вживає.

Не залишається без уваги і той факт що з проблемою розповсюдження наркоманії тісно пов'язане поширення епідемії ВІЛ/СНІДу, оскільки серед

загальної кількості ВІЛ-інфікованих відсоток ін'єкційних споживачів наркотиків складає близько 80%. Хвороба вражає молодь у найбільш активному репродуктивному та працездатному віці. Не менш вражаючим є факт, що офіційна кількість випадків ВІЛ/СНІД – тільки вершина айсбергу, що складає близько 10% від фактичного числа.

На нашу думку для подолання такого небезпечного явища, як наркоманія, необхідно вживати комплексні профілактичні заходи, беручи до уваги медичні, соціальні, психологічні та правові аспекти. Профілактичні заходи повинні утримувати молодь від спокуси вживання наркотиків. Ефективність профілактичної роботи залежить від довіри населення, взаємодії з органами державної влади, освіти, охорони здоров'я, засобами масової інформації.

Підводячи підсумки можна визначити що у 10-12 років, хлопці цього віку наркотичні речовини вживають рідко. Їм поки досить куріння тютюну. Це вже піднімає їх рейтинг серед однокласників в школі і у дворі. Типовим у цьому віці є формування груп для вживання дешевих токсичних речовин (бензин, розчинники, клей).

У період з 13-14 років, молодь цікавить можливе вживання так званих «легких» наркотиків. Підлітки цієї групи вже епізодично пробували деякі види стимуляторів з цікавості. Інформація йде один від одного. Подання про наркоманію як про важку хворобу відсутній. Вважають, що наркотики не є небезпечними. Вони не бачать фізичної, психічної залежності. Вірять у те, що в будь-який час зможуть відмовитися від вживання наркотиків.

Вже у 15-17 років молоді люди цього віку нажаль знають про наркотики набагато більше, ніж підлітки з попередньої групи. Досить часто їх теоретичні знання підкріплені і власним досвідом. У цьому віці з'являються нові форми спілкування, проведення дозвілля, любов. Стосовно наркотиків молодь в цьому віці можна розділити на: прихильників, противників і тих, хто вагається.

Як вже було сказано вище на сьогоднішній час лікування наркоманії виступає як одна з найскладніших завдань, і все залежить від самого хворого, від його твердого бажання і наміри повної відмови від вживання в подальшому будь-яких психоактивних і наркотичних речовин. Тільки за такої умови може бути вирішена ця жахлива проблема.

Бібліографічні посилання

1. Наркотики: социальные, медицинские и правовые аспекты : справочник / авт.-сост. И. Н. Кузнецов, С. К. Купрейчик. Минск : Новое знание, 2001. 399 с.

2. Обіг наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в Україні : посібник / за ред. О. М. Джужі; МВС України. НАВСУ. Департамент Боротьби з незаконним обігом наркотиків. К., 2005. 107 с.

3. Організований наркобізнес (поняття, форми, підстави кримінальної відповідальності): монографія ; за заг. ред. Ю. В. Бауліна, Л. В. Дорош / Ін-т вивчення проблем злочинності. Акад. прав. наук України. Х.: Право, 2005. 255 с.

4. Піщенко Г., Тущенко О. Соціокультурні та геополітичні чинники поширення наркоманії та ВІЛ/СНІДу в Україні. *Право України*. 2005. №2. с.73–77.

Цой Ангеліна Едуардівна

курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЮ РЕЦИДИВАМ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ В УКРАЇНІ

Протягом останніх років значною проблемою в Україні є поширеність вживання наркотичних засобів, що спричиняє розвиток наркозлочинності, яка є однією з найбільших проблем сучасної правоохоронної діяльності. Актуальним питанням є діяльність правоохоронних органів спрямована на протидію злочинам у цій сфері, яка направлена перш за все на попередження та профілактику злочинів, пов'язаних із наркотиками, а потім вже на виявлення, розкриття та покарання.

Одним із напрямків діяльності правоохоронних органів є запобігання рецидивним злочинам у сфері незаконного обігу наркотиків зумовлена, в першу чергу, високим рівнем їх суспільної небезпечності, яка полягає у тому, що особа,

яка вчиняє рецидивні злочини, не піддалась виховному впливу застосованого до неї покарання. Слід враховувати, що ці особи є носіями злочинної субкультури, а часто і розповсюджувачами небезпечних інфекційних хвороб.

Запобігання злочинності – це різновид суспільної соціально профілактичної діяльності, функціональний зміст та мета якої полягає у перешкоджанні дії детермінантів злочинності через обмеження, нейтралізацію, а за можливості – усунення їхньої дії [1, с. 253].

Метою запобігання рецидивної злочинності у сфері незаконного обігу наркотичних речовин є протидія кримінальним процесам у суспільстві, забезпечення скорочення темпів росту рецидивної злочинності, а також боротьба із незаконним обігом наркотиків, тощо.

В Україні активно удосконалюється правового регулювання обігу в Україні наркотиків у тому числі за допомогою активної законотворчої діяльності у сфері протидії незаконному обігу наркотиків та прекурсорів, впроваджуються програми ресоціалізації та реформують нормативно правові акти, які передбачають кримінальну відповідальність за рецидивні злочини у сфері незаконного обігу наркотиків, тощо. В основу такої діяльності покладено аналіз міжнародного досвіду запобігання незаконного обігу наркотиків та рецидиву злочинів, а також результати наукових досліджень та практичної діяльності правоохоронних органів, установ виконання покарань, медичних, освітніх закладів, тощо.

Аналізуючи статистику злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків вчинених протягом 2017-2019 років, найбільшу частку злочинів у структурі накозлочинності становлять злочини, передбачені ст. 307 та ст. 309 Кримінального кодексу України. Серед цих злочинів значну частину становлять рецидивні злочини. При цьому, близько 70,0% випадків закриття кримінальних справ були пов'язані із застосуванням до підсудного (підсудної) спеціальних видів звільнення від покарання.

Варто сказати, що застосування спеціальних видів звільнення від покарання (ч. 4 ст. 307. ч. 4 ст. 309 КК України) відбувається за умов, якщо особа добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги і вказала джерело їх придбання, або сприяла розкриттю злочинів у сфері обігу цих засобів або речовин, добровільно звернулась до лікувального закладу і розпочала лікування від наркоманії.

Під час застосування спеціальних видів звільнення від покарання виникають наступні складнощі та проблеми, а саме: суди не завжди перевіряють достовірність довідок про початок лікування, наданих підсудними,

не беруть до уваги що згідно з висновком експерта особа не потребує лікування від наркоманії, оскільки від неї не страждає, а медичні довідки часто видаються в день судового засідання або за день до нього, не дають оцінки тому факту, що бажання лікуватись у підсудних виникає безпосередньо перед судовим засіданням [2].

Виникає необхідність вдосконалення застосування покарання за злочини, передбачені ст.ст. 307 та 309 КК України, до осіб, які є споживачами наркотиків, мають психічні і поведінкові розлади внаслідок вживання наркотиків або наркозалежними. Яскравим прикладом покарання за злочини в сфері незаконного обігу наркотиків є законодавчо закріплена у Великобританії практика призначення особі іспитового строку або громадських робіт для осіб, які зберігали або придбали незначний об'єм наркотичних засобів для власного споживання, при цьому суд може додатково визначити умови лікування, слідкувати за успішністю його проходження [3].

Загалом, варто виділити першочерговий захід запобігання рецидивним злочинам у сфері незаконного обігу наркотиків такий як удосконалення кримінального, кримінально-виконавчого законодавства та нормативної основи діяльності суб'єктів запобігання цим злочинам. Підвищенню ефективності кримінально-правових заходів запобігання рецидивним злочинам у сфері незаконного обігу наркотиків та ресоціалізації осіб, що їх вчинили, сприятимуть зміни до Кримінального кодексу України та Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», які будуть спрямовані на:

- створення механізму зниження ризиків уникнення кримінальної відповідальності особами, які беруть участь у незаконному обігу наркотиків, за умови застосування до них спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за деякі злочини у сфері незаконного обігу наркотиків (наприклад, закриття кримінального провадження лише при умові успішного завершення курсу лікування, недопустимість повторного застосування спеціальних видів звільнення від покарання);

- реалізацію заходів реорганізації центрів соціальної адаптації, а саме: структури центрів, визначення кола клієнтів, переліку послуг соціального патронажу, які надаються, тощо.

Бібліографічні посилання

1. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (Із

змiнами, внесеними згiдно з постановою Пленуму Верховного Суду України вiд 18 грудня 2009 р. № 16): Постанова № 4 Пленуму Верховного Суду України. URL: <http://www.scourt.gov.ua> (дата звернення 22.01.2019).

2. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – К.: Видавничий Дiм «Ін Юре», 2007. С. 253.

3. Альтернативные наказания для наркоманов в странах членах ЕС. URL: <http://www.scourt.gov.ua> http://www.narkotiki.ru/5_3188.htm (дата звернення 22.01.2019).

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

***«Наркобізнес: сучасні
глобалізаційні процеси»***

(28 лютого 2020 року, м. Дніпро)

Упорядник –

Видання друкується в авторській редакції

Відповідальний редактор *Біла К. О.*

Підп. до друку 06.04.20. Формат 60x84 1/16.
Ум. друк. арк. 3,6. Тираж 50 пр. Зам. № 0420-04/1.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 2
+38 (099) 7805049; +38 (067) 2100256
www.impact.dp.ua e-mail: impact.dnepr@gmail.com